

Täysistunto

Tiistai 14.4.2026 klo 14.00—19.18

3. Ruokapoliittinen selonteko kansallisesta ruokastrategiasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaapa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan, että kansallisen tahtotilan vahvistamiseksi ja maataloustuottajien arvostuksen nostamiseksi tehdään parlamentaarisella yhteistyöllä kotimaisen ruuantuotannon pitkän aikavälin strategia. Kansallinen ruokastrategia 2040 julkaistiin joulukuussa 25. Sitä valmisteltiin vuoropuhelussa yli 600 yrittäjän, kuluttajan, virkamiehen, tutkijan ja järjestön edustajan kanssa eri puolilta Suomea. Parlamentaarista roolista strategiatyössä vastasi eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta.

Tänään käsitellyssä olevan ruokapoliittisen selonteon kautta saamme ruokastrategian keskeiset linjaukset koko eduskunnan käsiteltäväksi. Yhdessä strategian kanssa selonteko korvaa vuoden 2017 ruokapoliittisen selonteon. Selonteko kokoaa yhteen Suomen ruokajärjestelmän nykytilan, sen keskeiset haasteet ja kansallisen ruokastrategian tavoitteet päätöksenteon tueksi vuoteen 2040 asti. Selonteko huomioi myös alan kannalta erittäin keskeisen EU:n maatalouspolitiikan sekä muuttuneet turvallisuus- ja geopoliittiset tilanteet ruokajärjestelmän kannalta.

Ruoka-ala työllistää Suomessa noin 300 000 ihmistä, ja se on yksi selkeistä kasvun aloista. Siksi onkin tärkeää, että selonteko kattaa koko ruokasektorin. Selonteko tunnistaa merkittäviä mahdollisuuksia esimerkiksi ruokaviennissä, elintarviketeknologiassa, datataloudessa, kalataloudessa ja luonnontuotealalla. Suomalaisella korkealaatuisella tuotannol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

la ja tuotteilla on erittäin hyvät mahdollisuudet pärjätä markkinoilla, joilla vaaditaan elintarvikkeilta turvallisuutta ja korkeaa laatua.

Arvoisa puhemies! Ruokajärjestelmä on strategisesti tärkeä kokonaisuus, jolla on vaikutus kansantalouteen, työllisyyteen, huoltovarmuuteen, luonnon monimuotoisuuteen, kansanterveyteen ja ruokakulttuuriin. Selontekoa tarvitaan, koska ruokajärjestelmä on samanaikaisesti talous-, turvallisuus-, ympäristö- ja hyvinvointikysymys. Kannattavuus, huoltovarmuus ja ympäristökestävyys ovat heikentyneet useiden kriisien seurauksena. Me tarvitsemme päätöksenteossa yhteisen tilannekuvan ja pitkän aikavälin suunnan.

Visiomme on ”Onnellisen ruuan maa — Suomesta johtava kestävien ruokajärjestelmien kehittäjä ja uudistaja”. Onnellisen ruuan maa tekee hyvää ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Visio painottaa sitä, että ruuan tulisi tuottaa meille kokonaisvaltaisesti hyvää. Suomalaisen ruuantuotannon tulee olla jatkossakin monimuotoista ja perustua eri mittakaavan malleihin. Ne perustuvat kiertotalouteen, turvaavat huoltovarmuutta, ruokakulttuuria ja kestävää tuotantoa sekä kasvattavat ruoka-alan arvonlisää. Tarvitaan volyymeihin perustuvaa tuotantoa, joka tukee elintarvikeviennin kasvua ja takaa turvallisen ja kohtuuhintaisen kotimaisen ruuan saatavuuden kaikille. Samalla tarvitaan vuorovaikutusvetoista, paikallisiin arvoketjuihin perustuvaa tuotantoa, joka mahdollistaa monipuoliset tulonlähteet maaseudulla.

Selonteon perustana ovat strategian neljä strategista päämäärää:

Näistä ensimmäinen on kannattavuus ja reiluus: Alkutuotannon pitkään jatkunut heikko kannattavuus ja arvonlisän epätasainen jakautuminen ruokaketjussa ovat keskeisiä ongelmia, joiden parissa työtä pitää edelleen jatkaa. Kannattavuus on myös kestävyuden edellytys. Ilman taloudellisesti elinvoimaista alkutuotantoa muut tavoitteet eivät toteudu.

Toinen strateginen päämäärä on huoltovarmuus: Selonteko alleviivaa omavaraisuuden, riskienhallinnan ja tuotannon jatkuvuuden turvaamista globaalien kriisien ja geopoliittisten epävarmuuksien aikana. Me olemme tehneet paljon, mutta toimia tarvitaan edelleen esimerkiksi energiantuotannon, lannoitteiden sekä valkuaisen suhteen. Lähi-idän tapahtumat valitettavasti korostavat tämän päämäärän tärkeyttä.

Kolmanneksi päämääräksi nostetaan luonnon kantokyky, jonka rajoissa ruokajärjestelmämme toimii: Ruokajärjestelmän uudistamisessa on otettava huomioon ilmastomuutoksen tuomat haasteet, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä tehokkaampi ravinteitten kierrätys. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä ilmasto- ja luontokysymykset kytkeytyvät suoraan ruokaturvaan.

Neljäs strateginen päämäärä liittyy ruokakulttuuriin ja hyvinvointiin: Kotimaisen ruuan arvostus, terveelliset ruokavalinnat, ruokakasvatus ja yhteisöllisyys ovat keskeisiä hyvinvoinnin ja kulttuurisen kestävyuden tekijöitä. Vain me itse voimme vahvistaa omaa ruokakulttuuriamme, ja sen eteen meistä jokainen voi tehdä työtä.

Arvoisa puhemies! Ruokastrategian toimeenpanosuunnitelmaa työstetään parhaillaan. Strategian toteutusta varten ehdotetaan perustettavaksi pysyvää ruokaneuvostoa, joka vastaa seurannasta, arvioinnista ja strategian päivittämistarpeitten tunnistamisesta. Ruokajärjestelmän muutos edellyttää yhteistyötä. Julkinen sektori, yritykset, tuottajat ja kuluttajat ovat kaikki osa ratkaisua. Valtion tasolla on tärkeää, että alaa kehitetään pitkäjänteisesti tiiviissä yhteistyössä eri hallinnonalojen kesken.

Ruuan merkitys on strateginen. Ruoka ei ole vain markkinahyödyke, vaan osa kansallista turvallisuutta, kulttuuria ja hyvinvointia. Huoltovarmuutta on vahvistettava ennakoivasti. Omavaraisuutta ja monimuotoisuutta tarvitaan juuri kriisikestävyuden turvaamiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Odotan vilkasta ja hyvää keskustelua myös tämän aiheen ympäriltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin, ja ensimmäisen ryhmäpuheenvuoron pitää kokoomuksen eduskuntaryhmästä edustaja Lahdenperä.

14.08 Milla Lahdenperä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelemme tänään kansallisesta ruokastrategiasta. Kansallisen ruokastrategian tarkoituksena on luoda yhteinen, pitkän aikavälin suunta suomalaisen ruokajärjestelmän kehittämiseksi. Ruoka on ravintoa ja osa kulttuuria, mutta Suomessa se on myös huoltovarmuutta, turvallisuutta ja osa kansallista kestävyyskykyä. Hallituksen ja meidän kansanedustajien tehtävänä on varmistaa, että suomalaisten perheiden lautasella on ravitsevaa ja maukasta ruokaa joka päivä, myös silloin, kun maailma ympärillämme kuohuu tai elämme poikkeusoloissa.

Elämme aikaa, jolloin ruokaturva ei ole itsestäänselvyys. Geopoliittiset jännitteet ovat muuttuneet ruuantuotannon toimitusketjuissa, ilmastonmuutos haastaa ruokatuotantoa tavoin, joita emme täysin pysty ennakoimaan, ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on muistuttanut meitä rajulla tavalla siitä, miten haavoittuvainen ruokajärjestelmä voi kriisiin iskiessä olla. Näissä oloissa kotimaisen alkutuotannon arvo nousee entistäkin suuremmaksi.

Arvoisa puhemies! Suomessa ruuan omavaraisuusaste on hieman laskentatavasta riippuen noin 80 prosenttia. Se on kansainvälisesti katsoen vahva luku. Omavaraisuus ei synny tyhjästä, eikä se säily itsestään. Sen takana ovat suomalaiset viljelijät, kalastajat, puutarhaviljelijät ja elintarvikeyritykset — ihmiset, jotka tekevät työtä säässä kuin säässä ja useimmiten ilman varmuutta toiminnan kannattavuudesta ja sen jatkuvuudesta.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitukselle ja kokoomukselle on selvää, että alkutuottajat ovat palkkansa ansainneet. Sen sijaan, jos tietyt oppositiopuolueet saisivat päättää, leikat-taisiin maataloudesta jopa satoja miljoonia. Me valitsimme toisin. Erittäin hankalasta julkisen talouden tilasta huolimatta hallitus ei ole leikannut maataloudesta. Sen lisäksi, että olemme säilyttäneet kotimaisen ruuantuotannon rahoituksen, olemme tehneet useita ruuantuotantoa ja ruokaturvaa parantavia uudistuksia.

Juuri nyt eduskunnan käsittelyssä oleva jo toinen elintarvikemarkkinalain uudistus on hyvä esimerkki Orpon hallituksen toimista. Elintarvikemarkkinalain uudistuksella pyritään tasaamaan neuvotteluasemaa elintarvikeketjun sisällä ja parantamaan erityisesti alkutuottajan asemaa neuvotteluvoimaltaan varsin keskittyneessä elintarvikemarkkinassa. Lisäksi olemme käynnistäneet sikojen salmonellarahaston, joka takaa turvallisen sianlihatuotannon Suomessa jatkossakin. Olemme myös määrittäneet kasvu- ja kuiviketurpeen strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi, joka on kriittisen tärkeää erityisesti puutarhaviljelylle.

Arvoisa puhemies! Haluan puhua myös kalastuselinkeinosta, joka ansaitsee enemmän näkyvyyttä kuin yleensä saa. Suomi on vesistöiltään poikkeuksellinen maa. Meillä on kymmeniätuhansia järviä ja laajat merenranta- ja saaristoalueet sekä runsaat kalakannat. Ammattikalastus on monilla rannikkoalueilla ja sisävesillä tärkeä osa paikallista elinkeinorakennetta ja ruokakulttuuria. Muistaa kannattaa myös kotivarakalastuksen merkitys. Kotimainen kala on maukasta, ekologista ja helposti saatavilla olevaa proteiinia. Kalastuselinkeino kohtaa kuitenkin vakavia haasteita. Hylkeet ja merimetso ovat aiheuttaneet rannikkokalastajille merkittäviä taloudellisia menetyksiä: pyydykset vaurioituvat, ja saaliit pienenevät. Onneksi valkuposkivanhanien ja merimetsojen suojametsästyksen mahdollistava lakiesitys etenee, ja se toivottavasti saadaan pian eduskunnan käsiteltäväksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Kotimaisen ruuan tarve ei tule vähenemään tulevaisuudessa. Suomalaiset haluavat ostaa kotimaista ruokaa, ja uskon, että puhtaalle ja laadukkaalle suomalaiselle ruualla on kysyntää myös ulkomailla. Meidän pitää vain saada viestimme paremmin maailmalle. Hallituksen tavoite on kaksinkertaistaa ruokavienti vuoteen 2031 mennessä. Tavoite on kunnianhimoinen mutta realistinen. Ruokaviennin kasvattaminen on välttämätöntä myös suomalaisen ruuantuotannon kilpailukyvyn varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Ruokaturva koostuu siitä, että koko ruokatuotannon ketju on tasapuolinen ja että ruokatuotanto on kannattavaa. Meidän tehtävämme on pitää huoli siitä, että pelikenttä on reilu suomalaiselle ruuantuotannolle niin EU-tasolla kuin kotimaassakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi perussuomalaisten eduskuntaryhmän edustaja, edustaja Elomaa.

14.13 Ritva Elomaa ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tarkoittaa ruokapoliittinen selonteko ja ruokastrategia? Kyseessä on suunnannäyttäjä päätöksenteolle, toimintasuunnitelma siitä, mitä ja miten aiomme syödä jatkossa ja kuinka ruuantuotantomme turvataan.

Oman lapsuuteni ja nuoruuteni kasvoin maatilalla Lokalahdella. Navetassa oli monenlaista eläintä ja pelloilla kasvatettiin ruokaa. Eettiset periaatteet, joita noudattaen silloin tuotettiin ruokaa, olivat samat kuin Suomessa tänään. Meillä edelleen tuotetaan puhdasta ruokaa: antibioottivapaata, hormonivapaata ja salmonellavapaata. Eläinten hyvinvointi otetaan huomioon. Olen koko ammatillisen urani ajan nähnyt, kuinka perustavanlaatuinen merkitys ruualla ihmisen hyvinvoinnille on.

Perussuomalaisille huoltovarmuus ei ole juhlapuheiden teema, se on turvallisuuskysymys. Me emme voi rakentaa ruokajärjestelmää sen varaan, että kriisin koittaessa joku muu ruokkii meidät. Kotimainen tuotanto on turvattava, ja sen toimintaedellytykset tulee asettaa etusijalle.

Selonteossa tunnustetaan myös nuorten vähäinen kiinnostus alaa kohtaan. Ei se ole ihme. Kuka lähtee alalle, jossa työ on raskasta, riskit suuret ja toimeentulo epävarma? Jos haluamme tulevaisuudessa kotimaista ruokaa, meidän on palautettava usko siihen, että työllä on mahdollisuus elää.

Perussuomalaiset haluavat turvata EU:n ahtaalle ajamiin suomalaisten, varsinkin pienten ja keskisuurten perheviljelmien säilymisen ja tehdä kaikkensa, jotta niiden kannattavuus paranisi. Tämä tapahtuu tukemalla muun muassa sukupolvenvaihdoksia. Tällä tavoin toimimalla voimme saada myös nuoria uusia aktiiviviljelijöitä alalle.

Haluamme ylläpitää läpinäkyvää niin sanottua ”pellosta ruokapöytään” -ketjutusta. Painotamme sitä tosiasiaa, että suomalaisen maataloustuotannon säilyminen takaa huomattavalla osalla muun elintarvikesektorin sekä siihen liittyvien noin 320 000 työpaikan säilymisen maassamme. Ostamalla kotimaisia elintarvikkeita tuemme suomalaista ruuantuotantoa ja työtä laajasti. Tavoitteena tulee olla, että myös julkiset toimijat tarjoavat kotimaista ruokaa.

Perussuomalaisille oma ruuantuotanto on huoltovarmuuden peruspilareita. Omavaraisuuden lisääminen energiantuotannossa on myös huipputärkeää. Se pitää sisällään myös turpeen saatavuuden, kasvu- ja kuiviketurpeineen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Perussuomalaiset peräänkuuluttavat edelleen ruuan arvostuksen nostamista. Laadukas ruoka edistää terveyttä ja lihaskuntoa. Puhdas ruoka on tulevaisuudessa varmasti potentiaalinen vientivaltti. Pyrimme lisäämään ruokavientiämme yhdessä ulkoministeriömme ja sen toimijoiden kanssa. Viljelijöille on tarjottava apua ja palveluja kansainvälistymiseen ja markkinointiin, kuten muillekin yrittäjille.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmän mielestä myös luomutuotannon edellytykset on säilytettävä koko Suomessa.

Kannattavuus, reiluus, huoltovarmuus ja luonnon kantokyky ovat ruokastrategian pää tavoitteita. On tärkeää, että alkutuotannon, elintarviketeollisuuden ja kaupan välille saadaan oikeudenmukaisempi tulonjako.

Arvoisa puhemies! Petteri Orpon ja Riikka Purran hallituksen ohjelma ja toiminta korostavat kotimaisen kalan merkitystä osana suomalaista ruokaturvaa, maaseudun elinkeinoja ja ympäristöpolitiikkaa. Kuten tunnettua hallitus jatkaa aiemmin aloitettua kotimaisen kalan edistämishjelmaa. Sen tavoitteena on nostaa kotimaisen kalan arvoketjun kilpailukykyä ja kestävyyttä. Tavoitteena on tätä kautta lisätä kotimaisen kalan osuutta suomalaisten lautasilla ja ruokapalveluissa.

Ammatillisen kalastuksen puolella tuetaan elinkeinoja. Kalastustappioita ehkäistään merimetsojen suojametsästyksellä, ja myös valkoposkihanhet ovat listalla.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi pari sanaa metsästyksestä ja riistasta. Tulee muistaa, että maaseutu ei kosketa pelkästään maaseutuasukkaita vaan myös kaupunkilaisia. Kesäiset matkat maaseudulle mummolaan, lukuisat kesämökit järvien rannoilla ja kokoontumiset suvun kanssa sukutiloille kuuluvat suomalaiseen elämään. Maaseudulla käydään nauttimassa jokamiehen oikeuksista, virkistäytymässä, retkeilemässä ja otollisilla alueilla metsästämisessä ja kalastamassa. Metsästyksellä edistää terveen luontosuhteen muodostumista ja ylläpitoa sekä luo myös yhteisöllisyyttä ja pitää osaltaan sekä maaseutua että luonnonsuojelua elinvoimaisena.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun: onnellisen ruuan maa tekee hyvää ihmisille, se tekee hyvää eläimille ja se tekee hyvää ympäristölle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ja edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.18 **Timo Suhonen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Keskustelu kansallisesta ruokastrategiasta on tärkeä koko suomalaisen yhteiskunnan kestävyys-, huoltovarmuuden ja elinvoiman kannalta. Ruokapoliittinen selonteko linjaa ne haasteet, joita suomalainen ruokasektori kohtaa: alkutuotannon heikko kannattavuus, arvonlisän epätasainen jakautuminen, riippuvuus tuontipanoksista, ilmastonmuutoksen vaikutukset sekä luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen.

Ruokaturva on yhteiskunnallisen vakauden perusta, ja selonteko alleviivaa omavaraisuuden sekä riskienhallinnan vahvistamista. Kun tuotantoketju toimii, pystymme paremmin turvaamaan ruokahuollon kriisitilanteissa. Tämä edellyttää, että maanviljely on kannattavaa. Viljelijällä täytyy olla aito mahdollisuus saada työstään oikeudenmukainen korvaus, ja tukiriippuvaisuutta on saatava vähennettyä. Ennen kaikkea tuet on ohjattava tiloille, jotka aidosti tuottavat ruokaa tai rehua markkinoille. Lisäksi maatalouden ympäristökorvausten tulee ohjautua nykyistä paremmin tulostuun perusteella, eli korvausten on tuotettava selkeää ympäristöhyötyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Kestävyys ei ole irrallinen lisä vaan ruokajärjestelmämme elinehto, ja toisin kuin välillä ajatellaan, se lisää huoltovarmuuttamme. Maatalouden tulee päästä eroon fossiilisista tuotantopanoksista sekä tuontilannoitteista. Myös varaosat, siemenet ynnä muut ovat ruokaketjun kriittisiä osia, joiden saatavuuden häiriintyminen voi kriisien aikana aiheuttaa vakavaa vahinkoa ruokajärjestelmän toimivuudelle.

Strategia korostaa luonnon kantokyvyn turvaamista, ravinnekierron vahvistamista ja maaperän kasvukunnon parantamista. Maatalouden ilmastotoimissa onkin kirkon kiristämisen varaa. Yksi iso huolenaihe on tällä hetkellä käsittelyssä oleva hankintalaki, joka murentaa tehokasta, kotimaisuuteen pohjaavaa hankintajärjestelmää kunnissa ja hyvinvointialueilla. Vetoan vielä hallituspuolueisiin: jätetään kuntia kovalla kädellä kurittava hankintalain muutos tekemättä.

Arvoisa puhemies! Ruoka on nautinto, mutta se on myös terveyden perusta. Valitettavasti suomalaisilla on paljon petrattavaa. Valtaosa väestöstä ei syö ruokasuositusten mukaan, ja se näkyy erilaisina sairauksina. Terveellinen ruokavalio ei vaadi äärimmäisyyksiä. Ravitsemussuositusten noudattaminen riittää. Terveellisyys ja ilmastoystävällisyys eivät sulje pois ruokailun iloa ja rentoutta. Monipuolinen ruokavalio on liha, kala, kasvikset ja marjat — näitä saa kotimaasta. Reseptiikalla uusista ruokainnovaatioista saadaan houkuttelevia ja ne päätyvät varmemmin kuluttajan lautaselle.

Erityisruokavalioiden merkitys on myös kasvanut. Esimerkiksi gluteenitonta ruokavaliota noudattavien määrä on noussut, ja on tärkeää, että erityisruokavaliioon tarkoitettujen ruuan tuottajia on kotimaassa riittävästi.

Selonteko tuo esiin valtavan mahdollisuuden: suomalainen ruokajärjestelmä voi olla kansainvälisesti tunnettu puhtaudesta, turvallisuudesta ja korkean jalostusasteen tuotteista. Kasvun edellytys on panostus uusiin teknologioihin, datatalouteen ja tki-osaamiseen. Luomutuotannolla on oma tärkeä roolinsa. Etenkin vientimarkkinoilla se kiinnostaa. Luomukaura on ollut menestystarina, ja markkinoita olisi enemmänkin, mutta tuotantoa ei taida riittää.

Suomalainen ruoka tulee siis viedä vielä vahvemmin maailmalle. Ruokaviennin lisääminen esimerkiksi uusien kasvipohjaisten tuotteiden, kalatalouden tai luonnontuotealan kautta vahvistaa taloutta mutta samalla tukee yritysten investointeja kotimaahan. Tarviin osaamista ja koulutusta sekä myös elintarvikesektorin pitkäjänteistä t&k-työtä.

Arvoisa puhemies! Ruokaan liittyvät tavat muuttuvat ajassa, mutta perinteet ja uudet trendit eivät kilpaile keskenään. On täysin mahdollista olla ilmastoystävällinen, terveellisesti syövä kuluttaja ja silti nauttia suomalaisista ruokaperinteistä. Kansallinen ruokastrategia asettaa vision: onnellisen ruuan maa, jossa ruoka tekee hyvää ihmisille, ympäristölle ja taloudelle. Visio on puhutteleva; onhan Suomi valittu monta kertaa peräkkäin maailman onnellisimmaksi maaksi. Onnellisen ruuan maassa ei voi kuitenkaan olla onnettomia ruuantuottajia. On tärkeää, että teemme rohkeita ja pitkäjänteisiä päätöksiä nyt, jotta maatalouden kannattavuuskriisiin löytyy ratkaisuja. Tarvitsemme kannattavan alkutuotannon, toimivan ruokaketjun, tki-panostuksia, vastuullisia ruokavalintoja ja vahvaa ruokakulttuuria — yhdessä rakennettuna.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko ja strategia tarjoavat meille mahdollisuuden vahvistaa suomalaisen ruuan tulevaisuutta tavalla, joka on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä. Toivon, että tässä salissa sitoudumme siihen laajasti ja pitkäjänteisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Kalmari.

14.23 **Anne Kalmari kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansallinen ruokastrategia on tärkeä ja tarpeellinen asiakirja. On hyvä, että rakennamme suomalaista kestävästä ruokajärjestelmästä aina 2040-luvulle saakka. Mutta samalla on sanottava suoraan: Pelkät visiot eivät riitä. Nyt tarvitaan tekoja.

Arvoisa puhemies! Selonteko tunnistaa aivan oikein ruokajärjestelmämme keskeiset haasteet: alkutuotannon heikon kannattavuuden, arvonlisän epätasaisen jakautumisen ja riippuvuuden tuontipanoksista. Nämä eivät ole uusia ongelmia. Tässä hetkessä uutta on se, että ne ovat nyt kärjistyneet ruuantuottajia kurittavaksi kannattavuus- ja kustannuskriisiksi. Kriisi uhkaa koko kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuutta. Tässä kyse ei ole yksittäisistä tiloista tai tuotantosuunnista vaan koko ruokaketjun rakenteellisesta ongelmasta — kalastusta ja kalankasvatusta myöten. Keskustan mielestä ei ole oikein, että se, joka kantaa ketjussa suurimmat riskit ja tekee isoimman työn, saa tuloksesta pienimmän osuuden.

Tämä on äärimmäisen vakava viesti, joka kuultiin myös viime viikolla, kun nuoret tuottajat järjestivät mielenilmauksen eduskunnan edessä. ”Kuka viljelee, jos eivät nuoret?”, kuului heidän kysymyksensä päättäjille. Pohdimme tätä asiaa myös kotitilallamme. Tätä kysymystä sietäisi jokaisen tässä salissa, etenkin ministeriaitiossa, pohtia vakavasti.

Arvoisa puhemies! Sama vakava viesti kuuluu päivittäin joka puolelta Suomea. Kustannukset ovat nousseet rajusti, mutta tuottajahinnat eivät ole pysyneet mukana. Päinvastoin esimerkiksi maidon tuottajahinta on merkittävästi laskenut. Inflaatio on syönyt tukien ostovoimaa, rahoitus on kiristynyt, ja monilla tiloilla puskurit ovat kerta kaikkiaan lopussa. Tämä näkyy konkreettisesti lopettamispäätöksinä, velkaantumisenä ja tuotantokapasiteetin menetyksenä.

Samalla olemme nähneet tilanteita, joita emme uskoneet enää näkevämme: tyhjiä hyllyjä kaupoissa. Viimeistään sen pitäisi olla hälytysmerkki koko yhteiskunnalle. Kotimainen elintarvikemarkkina ei toimi niin kuin sen pitäisi. Suomalaista ruokaa pitää olla saatavilla kaikkina aikoina, ja mikä tärkeintä, vielä niin, että ruokaa on varaa sekä ostaa että tuottaa.

Omavaraisuutta ja ruuan huoltovarmuutta ei kuitenkaan paranneta juhlapuheilla, virkamiestyöryhmillä eikä visiopapereilla. Niitä pidetään yllä ja vahvistetaan joka päivä arkisessa työssä tiloilla, pelloilla ja navetoissa. Helpotusta arkeen tuovat vain konkreettiset viljelijän kustannustaakkaa keventävät toimenpiteet, esimerkiksi kevennykset energiaveroon tai tuotantorakennusten kiinteistöveroon — välittömästi.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa ruokastrategiassa halutaan vielä entisestään vähentää ruuantuotannon ilmasto- ja ympäristövaikutuksia. On ristiriitaista asettaa lisävaatimuksia viljelijöille, kun heidän taloudelliset edellytyksensä heikkenevät. Tässä maailmantilanteessa ei ole aika mieltä turvepeltojen vettämisiä vaan sitä, miten saamme ruuantuotannon säilymään. Suomen Keskusta vaatii, että päästölaskentoihin otetaan mukaan tieteilisestään mitatut nurmien ja kerääjäkasvien hiilensidonnat. Jos haluamme edistää strategian tavoitteita vähentää päästöjä, vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja kehittää ruokajärjestelmää, meidän on ensin varmistettava, että tiloilla on ylipäätään mahdollisuus jatkaa toimintaansa.

Arvoisa puhemies! Visio onnellisen ruuan maasta ei toteudu ilman onnellisia ruuantuottajia. Onnellisen ruuan maa edellyttää sitä, että viljelijä saa työstään kohtuullisen toimeentulon. Viennistä on turha tehdä julistuksia, ellei alkutuotannossa ja jalostuksessa voida in-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

vestoida ja uskoa tulevaisuuteen. Tämä tarkoittaa konkreettisia toimia: ruokaketjun tulonjaon korjaamista ja viljelijän neuvotteluaseman vahvistamista, kustannuspaineiden helpottamista akuutin kriisin keskellä, rahoituksen saannin ja investoinnin turvaamista, kotimaisen ruuan aseman vahvistamista markkinoilla ja julkisissa hankinnoissa, kilpailulain muuttamista ja tukun oligopolin purkamista, norminpurkua muuallakin kuin puheissa. Julkisissa ruokahankinnoissa tulee ostaa vain Suomen lainsäädännön mukaista ruokaa.

Arvoisa puhemies! Keskeinen kysymys kuuluu: riittääkö hallituksella tahtoa tehdä tarvittavat päätökset? Selonteko antaa suuntaviivoja, mutta se ei tuo ratkaisuja tähän päivään. Visioinnin tulee muuttua hallituksen esitysten ja eduskunnan päätösten kautta teoiksi. Hallituskautta on sentään vielä vuosi jäljellä, ja kehysriihikin on edessä.

Nyt tarvitaan päätöksiä — ei vuonna 2040 vaan tässä ja nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Elo.

14.29 **Tiina Elo vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruoka koskettaa meitä kaikkia. Se on välttämättömyys, mutta myös asia, joka tuottaa paljon iloa, kokoaa ihmisiä yhteen sekä luo kansallisia perinteitä ja ylpeydenaiheita.

Samaan aikaan ruoka aiheuttaa noin viidenneksen meidän suomalaisten hiilijalanjäljestä. Erityisen kuormittavaa ympäristölle on eläinperäisen ruuan tuotanto. Jotta saamme pysäytettyä ilmastokriisin ja luontokadon, meidän on muutettava koko ruokajärjestelmäämme. Se tarkoittaa siirtymistä kohti kasvipohjaisista ruuantuotantoa, joka edistää samaan aikaan ihmisten terveyttä ja planeetan hyvinvointia.

Uusissa kasvipohjaisissa ruokainnovaatioissa piilee myös valtava mahdollisuus. Luonnonvarakeskuksen mallinnusten mukaan yli puolet ruokasektorimme kasvupotentiaalista liittyy kasviproteiineihin, solumaatalouteen ja kasvimeijerituotteisiin.

Kyse on myös huoltovarmuudesta. Lisäämällä valkuais- ja öljykasvien viljelyä sekä jalostamalla satoa eläinten rehun sijaan suoraan ihmisten ruuaksi voimme vahvistaa omavaraisuutta, monipuolistaa maataloutta ja kasvattaa kotimaista arvonlisää.

Kansallisen ruokastrategian visiona on tehdä Suomesta kestävien ruokajärjestelmien johtava kehittäjä vuoteen 2040 mennessä. Valitettavasti kasvipohjaisen ruuan mahdollisuuksiin hallitus ei kuitenkaan halua tarttua.

Ärade talman! I den livsmedelspolitiska redogörelsen har djurens roll i vårt livsmedelssystem i stort sett suddats ut. Produktionsdjurens välbefinnande lyser med sin frånvaro, trots att det är en central fråga för många finländare och särskilt för unga.

Nykymuotoinen tehoeläintuotanto ei anna tuotantoeläimille mahdollisuuksia toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään tai voida hyvin, päinvastoin. Mietitään vaikka porsitushäkkiin vangittua emakkoa, joka ei pääse huolehtimaan porsaistaan tai edes kääntymään kunnonla; tai lypsylehmiä, joista joka neljäs ei pääse koskaan ulkoilemaan; tai ylijalostettua broileria, jonka paino yli 50-kertaistuu reilussa kuukaudessa ja joka ei eläessään, saati kuollessaan, tule käsitellyksi yksilönä vaan massana.

Nykymuotoinen tehoeläintuotanto osoittaa, että eläinten hyvinvointilaki, niin tarpeellinen uudistus kuin se olikin, ei riitä takaamaan tuotantoeläimille edes riittävän hyvinvoinnin perusedellytyksiä. Nyt hallitus on vielä vesittämässä yhtä lain keskeistä parannusta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

poistamalla porsaiden kirurgisen kastraaation kiellon. Tämä on häpeällistä. [Petri Huru: Hyvä päätös!]

Vihreiden tavoitteena on Suomi, jossa tuotantoeläimet saavat elää onnellista elämää.

Arvoisa puhemies! Julkisilla hankinnoilla on merkittävä rooli ruokajärjestelmän ohjauksessa kestävämpään ja terveellisempään suuntaan. Kouluruokailu oli aikanaan valtavan hieno sosiaalinen innovaatio, joka on lisännyt lasten ja nuorten hyvinvointia ja mahdollistanut täysipainoisen oppimisen sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Varhaiskasvatuksen ja koulujen ruokakasvatus vaikuttaa suoraan lasten ruokailutottumuksiin, hyvinvointiin ja myös ruokavalintojen ympäristövaikutuksiin.

Vihreät haluaa turvata maukkaan ja ravitsemussuositusten mukaisen ruuan jokaisessa koulussa ja päiväkodissa. Tavoitteeksi on asetettava maidon ja lihan kulutuksen puolittaminen. Samalla on satsattava reseptiikan kehittämiseen yhdessä lasten ja nuorten kanssa niin, että kasvisruoka maistuu ja että se nähdään ihan tavallisena ruokana siinä missä liharuokakin.

Arvoisa puhemies! Ruokapolitiikassa tarvitaan nyt vahvaa visiota ja ennakoivaa otetta, jotta Suomi voi olla ruokastrategian vision mukaisesti onnellisen ruoan maa, joka tekee hyvää ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Valitettavasti tämän strategian toimenpiteillä visio ei toteudu. Linjauksia ohjaa liikaa nykytilan puolustaminen — ja erityisesti eläinperäisen tuotannon aseman varjeleminen — vaikka katseen tulisi kohdistua ennen kaikkea suomalaisen maatalouden uudistamiseen viljelijöille reilulla ja ennakoitavalla tavalla.

Meidän tehtävämme päättäjinä on muuttaa maatalouden tuotantorakenteet niin, että Suomessa kannattaa tuottaa ruokaa kestävästi myös tulevaisuudessa ja että terveelliset ja ympäristön kannalta kestävät valinnat ovat ihmisille houkuttelevia ja saavutettavia. Tämän tulisi olla ruokapoliittisen selonteon keskeinen viesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ja siellä edustaja Honkasalo.

14.34 **Veronika Honkasalo vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen ruokastrategia ja sitä koskeva ruokapoliittinen selonteko ovat tärkeitä asiakirjoja. Ruokajärjestelmän kestävyysmurros on yksi kokonaisvaltaisimpia siirtymiä, joka meidän tulee tehdä ilmastonmuutoksen etenemisen torjumiseksi ja planeettamme suojelemiseksi.

Käydään läpi ruokastrategian tavoitteet. Ne ovat ruokajärjestelmän kannattavuuden ja reiluuden parantaminen, huoltovarmuuden lisääminen, luonnon kantokyvyn vahvistaminen ja elinvoimaisen ruokakulttuurin vahvistaminen, joka edistää terveyttä ja hyvinvointia. Mieleen tulee heti keino, joka edistää tehokkaasti näistä aivan jokaisen saavuttamista: nimittäin kasvipohjaisen ruuantuotannon vahvistaminen ja tehoeläintuotannosta pois siirtyminen asteittain siirtymäajan jälkeen.

Kasvipohjaiseen ruuantuotantoon siirtyminen on suurin yksittäinen teko, ja itse asiassa välttämätön sellainen, jos haluamme saavuttaa tulevaisuudenkestävän ruokajärjestelmän. Tulevaisuudenkestävä ruokajärjestelmä on sellainen, joka toimii planeetan kantokyvyn rajoissa, joka ei myötävaikuta ilmaston kuumenemiseen ja ympäristön tuhoutumiseen, ja jolla on edellytykset toimia ja tuottaa ruokaa kasvavalle väestölle myös pitkällä aikavälillä. Tulevaisuudenkestävä ruokajärjestelmä turvaa maanviljelijöiden toimintaedellytykset maailmassa, joka muuttuu jo nyt ilmaston kuumenemisen takia. Se tarjoaa maanviljelijöille reilun palkkion työstään ja kompensaation siirtymästä. Tulevaisuudenkestävä ruokajär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

jestelmä tukee kansanterveyttä. Se mahdollistaa ihmisille kotimaiset, terveelliset ja turvalliset ruokavalinnat.

Arvoisa puhemies! Strategian visiona on tehdä Suomesta kestävien ruokajärjestelmien johtava kehittäjä vuoteen 2040 mennessä. Silti strategiassa mainitaan kasvipohjainen ruoka vain kolmeen otteeseen, tässä selonteossa neljään otteeseen. Kasvipohjaisuutta ei edelleenkään nähdä ruokajärjestelmän muutoksen lähtökohtana, vaan se nähdään yhtenä pienenä osana nykyisen, tehoeläintuotannon varaan rakentuvan järjestelmän sisällä. Kansallinen ruokastrategia jättää siten Suomen kauas kestävien ruokajärjestelmien ”johtavasta kehittämisestä”. Tätä varten tarvitsimme hallitukselta paljon nykyistä murroksellisempaa ajattelua. Kasvipohjaisen siirtymän olisi pitänyt olla strategian olennaisin pilari, jonka varaan kaikki muu rakentuu. Nyt sitä lähinnä sivutaan. Siirtymä ei tarkoita kaiken eläintuotannon kieltoa, mutta johtaisi laajoihin muutoksiin.

Lihantuotantoa perustellaan usein huoltovarmuudella, ruokaturvalla ja omavaraisuudella. Samalla sivuutetaan se tosiasia, että lihantuotantomme on monilta osin riippuvaista ulkomaisista tuotantopanoksista, kuten lannoitteista, rehusta ja fossiilienergiasta. Myös ruokaturvan näkökulmasta tehoeläintuotanto on itse asiassa tehotonta, sillä eläinten kasvattaminen vaatii tuotettuihin kaloreihin nähden erittäin paljon resursseja. Jos oikeasti halutaan saavuttaa ruokajärjestelmän huoltovarmuus, omavaraisuus ja ruokaturva, katse tulee kääntää kasviproteiineihin. Sitran ja Luken selvityksen mukaan Suomen on mahdollista saavuttaa proteiiniomavaraisuus kokonaan kasvisperäisesti vuoteen 2040 mennessä niin, että myös ravitsemussuositukset täyttyvät.

Jos taas mietitään taloudellista kuvaa, niin ruokasektorin kasvupotentiaalista jopa 53 prosentin arvioidaan tulevan kasvisproteiineista, solumaataloudesta ja kasvimeijerituotteista. Kasvipohjainen sektori pitää sisällään aivan valtavasti innovaatiomahdollisuuksia ja kestäväen talouskasvun siemeniä. Siihen panostaminen on miljardiluokan mahdollisuus kasvattaa vientiä, luoda uutta työtä ja vahvistaa kansantaloutta.

Arvoisa puhemies! Kasvipohjaisen siirtymän puolesta puhumisessa ei ole mitään ideologista. Kasvipohjainen siirtymä on tieteellisen tutkimuksen valossa välttämätön ratkaisu, jolla vastataan ruokajärjestelmämme kohtaamiin haasteihin. Kaikkien näiden luettelieni faktojen sekä myös jo muuttuvien kulutustottumusten edessä ideologiselta minusta vaikuttaa ennen kaikkea joidenkin pakonomainen pyrkimys pitää tehotuotettu liha ihmisten lautasilla hinnalla millä hyvänsä ja jopa havitella ulkomaalaista lihantuotantoa Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä ja edustaja Norrback.

14.39 **Anders Norrback r** (ryhmäpuheenvuoro): Tack, ärade talman! Den nationella livsmedelsstrategin till 2040 visar tydligt vilken riktning regeringen vill ta för den finländska livsmedelssektorn. Strategin lyfter fram viktiga mål kring hållbarhet, försörjningsberedskap, konkurrenskraft och export. För oss i SFP är det tydligt att utan en lönsam livsmedelsproduktion finns ingen grund för de övriga målen i strategin. Utan lönsamhet finns inga gårdar, utan gårdar finns ingen inhemsk produktion och utan produktion har vi vare sig livsmedelsberedskap eller möjlighet till export. Därför måste strategin omsättas i konkret politik som stärker dem som producerar vår mat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Syömämme ruoka tuotetaan joko Suomessa tai ulkomailla, ja sen tuotavat joko suomalaiset maanviljelijät tai ulkomaiset tuottajat. RKP:lle Suomen elintarvike-tuotannon turvaaminen on luonnollisesti etusijalla. Suomalaisessa tuotannossa on korkeat ympäristö- ja laatuvaatimukset, ja jos kotimainen tuotanto vähenee, tuotanto voi kasvaa sellaisissa maissa, joissa vaatimustaso on matalampi. Silloin ongelmien ratkaisemisen sijaan vain siirrämme niitä. Tämä koskee sekä ilmastoa että eläinten hyvinvointia, jossa Suomi on maailman kärjessä.

Kyse on myös turvallisuudesta. RKP:lle on selvää, että huoltovarmuutta ei luoda kriisin keskellä, vaan sitä on rakennettava joka päivä. Se edellyttää elinvoimaista tuotantoa koko maassa ja riittävän kannattavia maataloja. Jokainen lakkautettu maatila heikentää valmiuttamme. Siksi investointituen toimivuus ja rahoituksen saatavuus sekä sukupolvenvaihdosten hyvät edellytykset ovat tärkeitä tuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Ärade talman! Strategin lyfter naturens bärkraft, vilket är helt rätt. Samtidigt är det finländska jordbruket redan i många avseenden hållbart och det finns en stark vilja att utvecklas vidare. Vi behöver klimatsmarta lösningar som fungerar i praktiken, men också realism i omställningen, som ska ske tillsammans med jordbrukarna, inte på bekostnad av dem. I SFP är vi redo att se på åtgärder som styrning av markanvändning och modernisering av gödselhanteringen för att minska beroendet av fossila insatser. Samtidigt vill vi stärka vattenskyddet, särskilt i Östersjön, genom bättre hantering av avrinningsvatten och åtgärder som till exempel strukturkalkning. Omställningen ska göras utan att äventyra försörjningsberedskapen eller lantbrukets konkurrenskraft.

Ärade talman! En annan central fråga är hur livsmedelskedjan fungerar i praktiken. I dag ser vi en obalans där handeln har en stark förhandlingsposition och producenten en svag. För oss i SFP är det viktigt att stärka producenternas ställning, och därför är det mycket välkommet att riksdagen nu behandlar förändringar i livsmedelsmarknadslagen som ett konkret steg för att åtgärda den obalans som även strategin lyfter fram. Det handlar inte om att förbjuda butikernas egna märken, utan om att skapa rättvisa spelregler som stärker hela systemet.

Arvoisa puhemies! Strategiassa kiinnitetään huomiota myös mahdollisuuksiin. Suomella on hyvät edellytykset profiloitua kestävä ja laadukkaan ruoantuotannon ja vahvan osaa-misen maana, ja meillä on potentiaalia viennin kasvattamiseen ja uusien tuotteiden kehittämiseen. Myös kalataloudessa on paljon potentiaalia, ja RKP haluaa huolehtia ammattikalastajista, joilla on merkitystä sekä ruokaturvan että rannikkokulttuurin kannalta. Mahdollisuus kalastaa, metsästää ja hyödyntää luonnon antimia on osa yhteiskuntaamme ja vahvistaa strategiassa mainittua resilienssiä.

Ärade talman! Samtidigt utvecklas livsmedelssektorn snabbt. Nya teknologier såsom cellulärt jordbruk och andra bioteknologiska lösningar kan lyftas fram som en del av framtidens matproduktion. Det är också positivt att intresset bland unga för att bli jordbrukare ökar. För oss i SFP är det ett tecken på framtidstro, en möjlighet att visa att näringen har en framtid.

Strategin visar riktningen. Nu behövs beslut som stärker lönsamheten, tryggar produktionen och skapar rättvisa i livsmedelskedjan, för i slutändan handlar det om någonting mycket konkret: att någon odlar vår mat, någon föder upp våra djur och någon fiskar upp

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

våra fiskar ur vattnet. Kort sagt, bonden och fiskaren och trädgårdsodlaren behövs. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä. Edustaja Östman.

14.44 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston ruokapoliittinen selonteko on Suomen tulevaisuuden kannalta hallituskauden keskeisimpiä asiakirjoja, sillä vahva ruokajärjestelmä on huoltovarmuuden perusta epävakaina aikoina.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kiittää hallitusta sekä maa- ja metsätalousministeriä määrätietoisesta työstä suomalaisen ruokapolitiikan vahvistamiseksi.

Selonteko luo näkymän vuoteen 2040 ja kokoaa yhteen ne edellytykset, joille kestävä, kannattava ja turvallinen ruokajärjestelmä voidaan rakentaa. Kotimaiseen ruokaan panostaminen on arvovalinta suomalaisen työn, puhtaiden raaka-aineiden sekä korkeiden laatu- ja eläinsuojelustandardien puolesta. Se on valinta sen puolesta, että ruoantuotanto säilyy elinvoimaisena koko maassa ja että kuluttajien luottamus ruoan turvallisuuteen ja vastuullisuuteen vahvistuu.

Tärkeää on, että alkutuotannon kannattavuus ja reiluus nostetaan selonteossa keskeisiksi strategisiksi tavoitteiksi, sillä ne ovat edellytys investoinneille, sukupolvenvaihdoksille ja koko ruokaketjun jatkuvuudelle. Maailman parasta ruokaa ei saa repiä viljelijän selkänahasta. Tuottaja ei voi kantaa kohtuuttomia riskejä kustannusten nousuun maailmanmarkkinoiden heilahtelujen ja sääolosuhteiden puristuksessa, vaan tuottajan asemaa ruokaketjussa on vahvistettava konkreettisilla toimilla. Hallitus onkin tuonut eduskunnan käsitteilyyn elintarvikemarkkinalain muutoksen, jonka tarkoituksena on tasapainottaa elintarviketjetun sisäistä tulonjakoa.

Kohtuuhintainen ruoka ja kotimainen tuotanto eivät myöskään ole ristiriidassa keskenään. Toimiva ja reilu ruokaketju pellolta pöytään turvaa sekä tuottajan toimeentulon että kuluttajan mahdollisuuden syödä puhdasta kotimaista ruokaa.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuutta ei voi ulkoistaa eikä luoda kriisin keskellä, vaan sitä rakennetaan joka päivä pelloilla ja navetoissa. Ruoka on osa kansallista turvallisuutta siinä missä energia ja terveydenhuolto.

Laadukas elintarviketjetjumme tarjoaa myös kasvun mahdollisuuksia ja uutta työtä eri puolille maata. Suomalaisen ruoan vahvuuksia arvostetaan maailmalla, ja vientipotentiaalia on useissa tuoteryhmissä. Viennin lisäämisen on kuitenkin oltava yrityksille strateginen valinta. Pelkkään volyyymiin tai ylijäämään perustuvalla viennillä Suomi ei nouse, vaan jalostusarvoa on kyettävä kasvattamaan.

Liian usein ruoantuotanto ja ympäristöasiat asetetaan vastakkain. Maataloudella on kuitenkin hyvät edellytykset olla osa ratkaisua. Viljelijä tekee joka päivä työtä luonnon kanssa ja sen hyvinvointia ajatellen. Uskon, että selonteossa määritelty tavoite luonnon kantokyvyn turvaamisesta onkin laajasti jaettu myös tuottajien keskuudessa. Viljelijälle kuuluu kuitenkin korvaus tuottamastaan lisäarvosta. Ympäristökunnianhimoa ei tule lisätä pelkäämään sääntöjen ja rajoitusten kautta vaan mahdollistamalla parempia ja kestävämpiä toimintatapoja.

Hienoa on, että selonteossa ruokaa tarkastellaan laajemmin myös kulttuurin, hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta. Lasten ja nuorten ruokakasvatus sekä mahdollisuus terveelliseen ruokaan ovat keskeisiä tulevaisuuden kannalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Lopulta ratkaisevaa on strategian toimeenpano. Hyvät linjaukset eivät yksin riitä, vaan ne on vietävä käytäntöön. Annamme täyden tukemme selonteon ja strategian toimeenpanosuunnitelman laatimiselle ja toivomme, että eduskunta voi mietinnössään tätä työtä evästä. Ruokastrategian toteutus tarvitsee laajan parlamentaarisen sitoutumisen sekä vaikuttavaa EU-politiikkaa. Kun yhteinen suunta ylittää hallituskaudet, syntyy ennakoitavuutta koko ruokaketjun viljelijöistä yrityksiin ja kuluttajiin. Vain siten voimme huolehtia, että Suomessa säilyy tulevaisuudessakin mahdollisuus syödä kotimaassa tuotettuja elintarvikkeita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo.

14.49 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen ruuantuotanto on kansallinen turvallisuuskysymys. Omavaraisuuden rapautuminen ja tuonnin lisääntyminen lisäävät haavoittuvuutta. Ilmastonmuutoksen torjunta pitää myös ottaa maatalouden kannalta vakavasti. Jos Golfvirta ehtyy, ei täällä viljellä maata eikä kasvateta kotieläimiä ja hyvä jos asutaan iglussa.

Konfliktit maailmalla ja myös Itämeren kiristynyt tilanne ja kuljetusten epävarmuus korostavat oman ruuantuotannon merkitystä. Suomi tuo ruokaa seitsemällä miljardilla eurola ja vie vain kahdella miljardilla. Maidossa ja lihassa omavaraisuus on jo menetetty. Maito- ja kotieläintilojen määrä on pudonnut vauhdilla. Tämä kehitys vaikuttaa suoraan myös viljan kulutukseen, kun suurin osa siitä käytetään kotieläinten rehuna. Maatalous on vaikeuksissa, vaikka ruuan arvonlisäveroa kerätään enemmän kuin maksetaan maataloustuokea.

Oma lukunsa omavaraisuudessa ja huoltovarmuudessa ovat lannoitteet. Suomen viljat kasvavat pelloilla pitkälti venäläisen ammoniakkin voimalla. Ammoniakki on lannoitetuotannon välttämätön raaka-aine. Lannoitteista on pulaa maailmalla, ja hinnat kallistuvat. Suomessa ei ole omaa ammoniakkitehdasta. Kemira myytiin aikanaan norjalaiselle Yaralle. Naantaliin on suunnitteilla vihreän ammoniakkin tuotantolaitos, joka on käynnissä aikaisintaan 2030-luvulla. Kysymys kuuluu: olisiko lannoitteiden koko tuotantoketju pitänyt ottaa paremmin valtion haltuun? Ja vastaus on: kyllä olisi pitänyt.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä kansallinen ruokastrategia 2040 on hyvä lähtölaukaus. Suunnitelmia tarvitaan, mutta tärkeintä on tehdä päätöksiä ja panna asioita toimeksi.

Ruokasektori on Suomen neljänneksi suurin teollisuudenala ja työllistää välillisesti 320 000 henkilöä, mikä vastaa 12:ta prosenttia kaikista työllisistä. Tilakoot kasvavat, mutta kannattavuus ei. Maatalouden tuottajien tilanne on kestävä. Tilanne vaatii nopeita toimenpiteitä ja vastuunkantoa. Se vaatii vastuunkantoa niin hallitukselta, teollisuudelta, kuin kaupalta, ja se vaatii vastuuta myös kuluttajilta. Mutta hallitus ei näy ymmärtävän maataloustuottajien tilannetta ollenkaan. Lannoitteet maksavat yhä enemmän, polttoöljy kallistuu jatkuvasti, ja sähkön hintaa voi vain arvailla. Eli tuottajien kustannukset kasvavat, mutta korvaus tuotteesta ei kasva.

Ruokakauppa on Suomessa aivan liian keskittynyttä. Kilpailu puuttuu. Kesko ja S-ryhmä määräävät tahdin, ja niillä on aina samat hinnat kaikissa tuotteissa, eikä siinä saksalaisen Lidlin markkinaosuus riitä muuttamaan menoa. Ruuan hinta nousee, ja tuottajat ovat vaikeuksissa, mutta kauppa tekee ennätystuloksia. Ei se näin voi mennä. Eli kysymys kuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

luu: mikä on kaupan vastuu siitä, että meillä jatkossakin on varaa tuottaa kotimaista ruokaa ja kuluttajilla varaa sitä ostaa?

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kansallisen ruokastrategian toimeenpanon ja seurannan keskeiseksi toimijaksi asetetaan ruokaneuvosto. Mallia haetaan Irlannin ruokavision toteuttamista seuraavasta korkean tason neuvostosta. Ruokaneuvoston keskeinen tehtävä on varmistaa ruokastrategian tavoitteiden toteutuminen ja huolehtia toimeenpanosuunnitelman edistymisestä. On myös tärkeää pitää huolta, että maatalousyrittäjien, teollisuuden ja kaupan ääni kuuluu toteutuksessa.

Maatalouden kannattavuus on palautettava kiireellisesti. Byrokratiaa on purettava ja tuet suunnattava niille, jotka tuottavat ruokaa, elintärkeitä hyödykkeitä. Tavoitteena pitää olla, että Suomessa on maatalous, joka pärjää tulevaisuudessa myös ilman tukia. Suomi pystyy ruokkimaan suomalaiset, jos tuotanto säilyy kannattavana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt lähdetään jonkin aikaa debattiin. Ministeri on luvannut sitten kommentoida myös näitä ryhmäpuheenvuoroja, mutta mennään hetkeksi aikaa debattiin. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Ensiksi ryhmäpuheenvuoron pitäjät. Lähdetään samassa järjestyksessä, eli edustaja Lahdenperä.

14.54 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruokapoliittinen selonteko antaa rehellisen kuvan suomalaisen ruokajärjestelmän tilasta ja niistä ratkaisuista, joita nyt tarvitaan. Alkutuotannon heikko kannattavuus on keskeinen ongelma. Tuottajan osuus ruuan hinnasta ei ole seurannut kustannusten nousua ja neuvotteluvoima on epätasapainossa. Siksi hallituksen esitys elintarvikemarkkinalain muuttamisesta on oikeasuuntainen. Kohtuuttomien sopimusehtojen kielto ja velvoite neuvotella poikkeuksellisessa tilanteessa vahvistavat alkutuottajan asemaa ja reilumpaa arvonlisän jakautumista.

Huoltovarmuuden näkökulmasta on tärkeää, että ruokaa tuottavasta maataloudesta ei leikata. Omavaraisuuden parantaminen ja tuotannon hajauttaminen ovat välttämättömiä, kun geopoliittiset ja ilmatoriskit kasvaessaan vaikuttavat. Luonnon kantokyvyn osalta ratkaisut on rakennettava yhdessä viljelijöiden kanssa siten, että ne tukevat sekä päästöjen vähentämistä että tilojen pitkän aikavälin kannattavuutta.

Tärkeää on myös huomata, että ruokapolitiikka on osa kansanterveyttä. Kasvisten, kalan ja täysjyväviljatuotteiden käyttö on tällä hetkellä liian vähäistä. Julkisella ruokapalvelulla on merkittävä ohjausvelvoite. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elomaa.

14.56 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omavaraisuus ruuan tuotannossa on yksi huoltovarmuuden peruspilareista. CAP-neuvottelut ovat parhaillaan käynnissä. Niissä ratkaistaan Suomen maatalouden tulevaisuuden kannalta kriittisen tärkeiden maataloustukien kohtalo. Euroopan unioni on tekemässä Latinalaisen Amerikan, eli Mercosurin, ja Australian kanssa tärkeitä kauppasopimuksia.

Suomalainen tuottaja täyttää tunnollisesti kaikki puhtaan ja eettisesti tuotetun ruuan vaatimukset. Ulkomailla asiat voivat olla täysin toisin. Suomalaiset tuottajat saavat liian heikkoja hintoja tuotteistaan vaikka puhtauteen ja laatuun ja eläinten hyvinvointiin on todella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

panostettu. Millä keinoilla elintarviketuotanto saataisiin yhteismitalliseksi, jotta kaikki pelaisivat samoilla säännöillä edes täällä EU:n sisällä?

Ja kiitos, ministeri, siitä, että elintarvikemarkkinalaki nyt edistyy. Se on ollut vuosia toivelistalla. Mitään ei ole tapahtunut, mutta nyt tapahtuu. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Suhonen.

14.57 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten ryhmäpuheenvuorossani toin esille, maataloustuet on ohjattava tiloille, jotka aidosti tuottavat ruokaa tai rehua markkinoille. Kysyn, arvoisa ministeri: Mitä ajattelette nyt siitä, kun valtiovarainministeri Riikka Purraakin on todennut sen, että hömppäheinän viljelyn osalta ei tarvitse enää tukea tämmöisille tiloille ohjata? Aikooko ministeri nyt viimein arvioida, kohdentuvatko maataloustuet aidosti aktiiviseen ja tarkoituksenmukaiseen tuotantoon, vai jatkuuko nykytilanne ennallaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

14.57 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on huoltovarmuutemme peruskallio. Suomalainen ruoka on, kuten tiedämme, puhdasta, turvallista ja vastuullisesti tuotettua. Laadukkaat raaka-aineet jalostuvat elintarvikeketjun työntekijöitten taitavissa käsissä maistuviksi tuotteiksi. Mutta surullista on, että vaikka vaatuksemme koko ketjun osalta ovat todella kovat verrattuna mihinkään muuhun maahan maailmassa, emme saa siitä lisäarvoa. Kysynkin ministeriltä: mitä voisimme tehdä, että laatutuotteista saisi laatutuotteitten hinnan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elo.

14.58 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvipohjaisen ruuan osuuden kasvattaminen nousi esiin myös ruokastrategian valmistelussa, ja olisi tosiaan suonut sen näkyvän myös tässä ruokapoliittisessa selonteossa.

Tällä hetkellä Suomi tuo valtaosan tarvitsemastaan kasviperäisestä proteiinista, vaikka se voitaisiin kasvattaa täällä. Sitran tilaaman selvityksen mukaan suomalaisilla pelloilla voitaisiin tuottaa vuodessa jopa 228 miljoonaa kiloa kasviproteiinia, ja siitä riittäisi myös vientiin. Tuotannon kasvu edellyttää viljelyn taloudellista kannattavuutta ja viljelyvarmuuden parantamista, siihen tulisi satsata. Mutta suurin pullonkaula on jalostuskapasiteetin puute. Ilman investointeja prosessiteknologiaan kotimainen sato ei muutu kotimaisiksi elintarvikkeiksi, joita täällä varmasti kaikki haluamme nauttia.

Kysyisinkin ministeriltä: aikooko hallitus investoida nyt kehysriihessä kasvipohjaiseen ruuantuotantoon osana kasvun mahdollistamista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

14.59 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi voisi olla niin kuin Tanska, joka pyrki maailman johtavaksi kasvisruuan ja vihreän proteiinin tuottajaksi. Maa on kanavoinut yhteensä noin 170 miljoonaa euroa kasvipohjaiseen ruoka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

muutokseen. Tällä tuetaan muun muassa viljelyitä ja investoidaan tutkimukseen ja kehitykseen.

Nykyinen, pääasiassa eläintuotantoon perustuva Suomen ruokajärjestelmä ei ole tulevaisuudenkestävä. Se myötävaikuttaa merkittävästi ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden hupenemiseen, ja se heikentää myös ruuantuotannon ja maanviljelijöiden omia pitkän aikavälin toimintaedellytyksiä.

Ministeri Essayah, voisiko Suomi ottaa esimerkkiä Tanskasta, jolla kasvispohjaiseen ruokajärjestelmään siirtyminen oli myös puheenjohtajamaan päätavoitteita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Norrback.

15.00 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Och tack, regeringen och ministern, för strategin. Man kan i strategin skönja tre olika utvecklingslinjer, tycker jag. Vi har cellulärt jordbruk, som man talar om. I mina öron är det inte jordbruk när det är cellulärt, utan då talar vi kanske om cellulär livsmedelsproduktion och bioteknologiska lösningar. Det andra är det segment där de stora produktströmmarna kommer, från större jordbruk och så vidare. Och sedan har vi den tredje kategorin, som handlar om de ofta mindre jordbruken, ekologiska jordbruk, som verkar på den lokala marknaden.

Arvoisa puhemies! Kysynkin ministeri Essayah'lta: miten voimme varmistaa, että lyhyet ruokaketjut säilyvät ja kehittyvät? Ne ovat erittäin tärkeitä maaseudun elinvoiman kannalta ja myös huoltovarmuuden kannalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten ne muut valiokunnan jäsenet, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa ja ovat kuitenkin paikalla. — Edustaja Viljanen.

15.02 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla eduskunnan edessä oli traktoreita, jotka olivat marssineet eri puolilta maata tänne kertomaan ministerille ja meille kaikille niistä kannattavuusongelmista, joiden kanssa maatalous tällä hetkellä kamppailee. Kysynkin: Mitä ministeri heille heidän ahdinkoonsa vastasi? Aikooko ministeri tuoda nyt kehysriiheen, joka on aivan pian, konkreettisia toimia, joilla saataisiin välittömästi tilojen talousahdinkoa helpotettua?

Ellei tällaisia toimenpiteitä tehdä, uhkana on se, että suuri osa suomalaisista maataloista, jotka nyt tuottavat ruokaa, eivät tule selviämään sinne 2040-luvulle, johon tässä selonteossa nyt keskitytään ja jonne tässä nyt tähdätään. Tiloilla on vaikeuksia selviytyä kannattavuusahdinkonsa kanssa 2030-luvulle, 2040-luvusta puhumattakaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

15.03 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi huoltovarmuuden kannalta tärkeimmistä valinnoista on pitää lihantuotannon edellytykset kunnossa. Haluan muistuttaa salin vihervasemmistolaisista laittaa, että suomalainen liha on puhdasta ja tuotantoeläinten olot ovat aivan omalla tasollaan muuhun maailmaan verrattuna.

Lyhyen kasvukauden vuoksi lihantuotanto on erittäin tärkeä osa ruokajärjestelmää siinä, että olemme ruokaomavaraisempia. Emme voi antaa tilanteen luisua siihen, että olisim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

me tuontilihan varassa. Yhtenä osana ruokajärjestelmän kestävyyttä mainitaan selonteossa niin ikään myös kyky hyödyntää luontomme antimia, kuten riistaa ja kalaa.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: miten lihantuotannon ja riistan tulevaisuus turvataan yli hallituskausien ja pakkokasvisruokapäivät sekä muu ideologiaan perustuva lihantuotannon syrjintä saadaan maassamme loppumaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

15.04 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ruokapoliittinen selonteko on oikeansuuntainen ja ottaa hyvin kantaa omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen. Turvepeltojen päästöistä puhutaan paljon mutta liian vähän niiden merkityksestä suomalaiselle ruuantuotannolle. Monissa Pohjanmaan maakunnissa nämä pelot eivät ole vain valinta vaan välttämättömyys. Niillä tuotetaan ruokaa ja pidetään maatalous toimintakykyisenä. Jos niitten käyttöä rajoitetaan ilman toimivia vaihtoehtoja, seuraus on yksinkertainen: tuotanto vähenee Suomessa. Se ei taas vahvista ilmastoja eikä huoltovarmuutta vaan siirtää tätä muualle. Huoltovarmuuskeskus onkin aivan syystäkin korostanut omavaraisuuden merkitystä. Samalla tiedämme, että ilman kannattavuutta ei myöskään ole viljelyä. Kysyisin arvoisalta ministeriltä: miten varmistatte, että päästöjä vähennetään niin, ettei kotimainen ruuantuotanto vähene eikä viljelijöiden kannattavuus heikkene?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

15.05 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäisenä haluaisin kiittää ministeriä elintarvikemarkkinalain saamisesta vihdoin eduskuntaan. Elintarvikemarkkinalaki todennäköisesti tulee auttamaan osaltaan ruokaketjun reilua tulojakoja ja tuo siten kaivatun lopputuloksen viljelijöiden suuntaan.

Aivan ensimmäisenä itse substanssiin mennessä haluaisin kuitenkin sanoa tämän, mitä edellisessä puheenvuorossa oli: turvemaat ovat meidän pohjoisen Suomen ruuantuotannon selkäranka. Paljon puhutaan siitä, että turvemaita pitäisi vettää ja ennallistaa, mutta tosiasiassa on se, että viljelyintensiteetin nostolla saavutetaan käytännössä sama lopputulos.

Meidän on myös samalla tunnustettava ja tunnistettava se, että olemme pohjoinen maa kaukana, syrjässä, pitkien etäisyyksien takana. Vilja- ja kasvituotannossa me emme ikinä tule saavuttamaan sellaista tuotantotehokkuutta, millä pärjätään suurille Keski-Euroopan tuotantomaille, mutta seinien sisällä tapahtuvassa tuotannossa, kuten lihassa ja maidossa, olemme Euroopan ykköskastissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kinnari.

15.06 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos tärkeästä aihepiiristä keskustelusta.

On aivan selvää, että suurimmat haasteet tässä kokonaisuudessa liittyvät nimenomaan alkutuotannon kannattavuuteen ja sen arvon epäreiluun jakautumiseen — josta itse asiassa hallituksessa on jo toimiin ryhdytty. Samalla meidän on vahvistettava huoltovarmuutta, ja viime vuoden kriisit ovat osoittaneet sen, että riippuvuus tuontipanoksista ei ole kestäväällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

pohjalla. Tähän tarvitaan enemmän omavaraisuutta, parempaa riskienhallintaa ja pitkäjänteistä politiikkaa, jolla turvataan kotimaisen tuotannon jatkuminen.

Samalla on myös tunnistettava mahdollisuudet. Mielestäni Suomi voi olla kokoaan suurempi toimija elintarvikemarkkinalla. Se kuitenkin tarkoittaa investointeja, osaamista, rohkeutta uudistaa koko ruokaketjua ja kasvattaa elintarvikevientiä.

Koska naudanlihatuotanto on noussut tässä esille, niin kysyn vielä ministerin näkemystä siitä. Mielestäni suomalainen nurmipohjainen naudan-, lihan- ja maidontuotanto on globaalisti verrattuna kestävä, niin kysyisin, miten kommentoitte tätä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Paikalla on myös kaksi valio-kunnan varajäsentä, ja he saavat vielä tässä puheenvuoron. Sen jälkeen ministeri tässä vaiheessa vastaa ensimmäisen kerran, ja sitten vielä saa myöhemminkin. — Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.08 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomesta kestävien ruokajärjestelmien johtava kehittäjä vuoteen 2040 mennessä — kuulostaa tosi hyvältä. On hyvä katsoa tulevaan, mutta jotta tulevaan katsomisesta on jotain hyötyä, niin silloin täytyy olla myös konkretiaa siinä kyljessä. Minun nähdäkseni näissä strategioissa nimittäin on yleensä ja monesti semmoinen ongelma, että niitten konkretisoituminen on aina vähän niin ja näin. Eli kyllähän me aina sanotaan, että me halutaan nostaa esimerkiksi jalostusastetta, mikä on tosi hyvä asia, tai että me halutaan viedä ulkomaille suomalaista maailman puhtainta ja parasta ruokaa, mutta jos meidän tilanne on se, että tilojen kannattavuus ei nouse eli nämä kustannukset jatkuvasti nousevat ja siellä ollaan oikeasti aika pinteessä ja, sanotaanko, ahdinko tiloilla jatkuu, niin silloin on hyvin vaikea sanoa, miten tällainen strategia tulee toteutumaan ja mikä se meidän tilanne on sitten vuonna 2040. Joten haluaisinkin kysyä ministeriltä: Arvoisa ministeri, miten te saatte tämän strategian muuttumaan todeksi? Minkälaisilla konkreettisilla keinoilla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Koskela, Jari.

15.09 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Eilen julkaistiin MTK:n ja SLC:n tutkimus, ja se herätti kyllä huolta. Siinä kyselyssä oli 1 500 vastausta maatalousyrittäjiltä, ja siinä puhuttiin nyt, kuinka energian hinnannousu ja Lähi-idän kriisi vaikuttavat polttoaineen ja lannoitteiden hintoihin ja myöskin kannattavuuteen. Kyselyn perusteella 60 prosenttia tiloista vähentää lannoitusta, yli puolet eli 53 prosenttia supistaa myyntikasvien viljelyä ja lähes viidennes eli 19,5 prosenttia pienentää viljelyalaa. Järjestöt kertovat, että erityisen haavoittuvassa asemassa ovat suuret maatalousyrietykset, joista jopa 30 prosenttia suunnittelee alan vähentämistä. Tämä siis johtaa pienempiin sato-tasoihin ja vähentää kotimaista tarjontaa, näin tiedotteessa sanotaan. Osittain ministeri kyl-lä sivusi tätä ongelmatilannetta, mutta vielä haluaisin vähän tarkempaa vastausta, miten-kä tähän akuuttiin kriisiin nyt ollaan reagoimassa hallituksessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten yksi varajäsen on vielä paikalla eli edustaja Huru. — Ja sen jälkeen ministeri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

15.10 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut hyviä puheita liittyen tähän ruokapoliittiseen selontekoon. Kotimainen ruuantuotanto, kuten todettu, ei ole pelkästään huoltovarmuuskysymys, vaan se on ihan jo turvallisuuskysymys. Kysyisinkin ministeriltä: Miten näette tämän, että kun täällä on esimerkiksi eläintuotantoa kritisoitu ja vaikkapa kastroitokieltoa ja muuta, niin jos me tehdään kansallisesti kovin paljon kireämpää sääntelyä kuin Euroopan laajuisesti, niin näettekö sen, että tuotanto voi myös karata silloin ulkomaille, ja jos meillä ei ole omaa tuotantoa, niin sitä kautta se silloin todellakin on turvallisuuskysymys?

Sitten toisaalta vielä ehkä kysymys, jos kerkeätte vastaamaan siihen. Kun esimerkiksi merimetsot vaikuttavat kalasaaliisiin tai valkuposkihanhet tuhoavat satoja menen tullen muuttomatkoillansa Itä-Suomessa, niin miten hallitus tähän reagoi? Nyt on käsittääkseni lähtenyt lausunnolle tähänkin ratkaisu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt ministerille puheenvuoro, viisi minuuttia.

15.11 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensinnäkin näistä teidän ryhmäpuheenvuoroistanne ja sitten myöskin monista hyvistä kommentteista ja kysymyksistä. Pysin niistä nyt ainakin osaan vastaamaan.

Ensinnäkin lähtökohta tällä selonteolla on se, että tuotanto on meillä Suomessa monimuotoista. Me emme asettele lihantuotantoa ja kasvituotantoa vastakkain, vaan me katsoimme, että Suomessa on tärkeää, että nimenomaisesti meidän ilmasto-olosuhteissamme on monimuotoista tuotantoa. Se takaa meille parhaiten meidän omavaraisuuden ja huoltovarmuuden. Tämä vahva ruokajärjestelmä rakentuu myöskin meidän suomalaisille vahvuksillemme.

Esimerkiksi täällä edustaja Kinnari nosti esille tämän, onko mielestäni suomalainen lihantuotanto kestävä. Kyllä, se on nimenomaan sitä, ja sen takia meidän kannattaa Suomessa tuottaa lihaa, koska täällä me pystymme pitämään hyvän huolen muun muassa vesitaseista ja meillä on nurmipohjainen tuotanto, joka itsessään on jo yksi kestävyystekijä.

Sitten monille teille, jotka kyselitte konkretian perään: Nyt pitää ymmärtää, että strategia on strategia ja strategiaa seuraa tämä toimeenpanosuunnitelma. Toimeenpanosuunnitelman keskeiset teemat löytyvät sieltä sivulta 27. Elikkä siinä nähdään jo, mitkä ovat ne aiheet, mitä lähdetään kehittämään.

Kun täällä esimerkiksi, muistaakseni, vasemmistosta ja vihreistä kysyttiin kovasti tämän kasvipohjaisen tuotannon ja valkuaisomavaraisuuden perään, niin siellä se on ihan selkeästi, se on yksi näistä keskeisistä teemoista, valkuaisomavaraisuuden vahvistaminen kasvinjalostusta, tuotantoa ja jatkojalostusta kehittämällä sekä kasviproteiiniarvoketjujen kehittäminen vähintään kotimarkkinoita vastaavaksi. Se on aika kova tavoite, että saadaan siellä omavaraisuus.

Mutta sitten edustaja Harkimolle, joka ei valitettavasti enää ole täällä salissa, kyllä täytyy nyt korjata näitä muutamia omavaraisuuslukuja, mitä hän totesi, että oltaisiin maidontuotannossa ja lihantuotannossa menetetty omavaraisuudet ja muuta vastaavaa. Siis kyllähän meillä tällä hetkellä ensinnäkin maidossa on 111 prosenttia, eli se ylittää meidän omavaraisuuden, sianlihassa mennään hiukka yli 100 prosentin ja naudassa ollaan siellä 87 prosentissa, että kyllä se suomalainen omavaraisuus edelleenkin on aika komeaa katsottavaa monissa tärkeissä elintarvikkeissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Mutta sitten täällä todella useassa puheenvuorossa nousi tämä huoli meidän tuotantopoksista. Meillä on liikaa ensinnäkin fossiilista riippuvuutta, ja meillä on liikaa riippuvuutta juurikin näistä maailman kriisialueilta tulevista raaka-aineista niin lannoitepuolella kuin polttoainepuolella. Tästä meidän pitää pyrkiä eroon, ja siksi olen vahvasti painottanut esimerkiksi biokaasun tuotantoa.

Sinne vihreille ja vasemmistoon myöskin viesti siitä, että jos me ajatellaan biokaasun tuotantoa, niin kyllähän me tarvitsemme siinä myöskin sitä eläinperäistä lantaa, jolloin pääsemme sitä kautta irrottautumaan siitä fossiilisesta riippuvuudesta paljon paremmin. Totta kai se on askeleita eteenpäin. Niin kauan kuin meillä esimerkiksi traktorit edelleen pyöriivät fossiilisilla, niin emme me nyt voi täysin fossiilisista päästä eroon, mutta tämä biokaasun tuotanto on erittäin hyvä askel eteenpäin. Täytyy todeta, että ainakin itse lämpimästi kannatan sitä, että meillä Suomessa tämä vihreän ammoniakkin tuotantolaitos saatettiin Naantaliin pystyyn. Siinä varmasti etsitään myöskin ihan EU-tasolta sitten mahdollisia ratkaisuja.

Lyhyesti vielä näihin teidän ryhmäpuheenvuoroihinne:

Siellä kokouksessa, perussuomalaisissa, RKP:ssä ja KD:ssä kaikissa korostettiin tätä elintarvikemarkkinalakia ja sitä, miten tärkeä se on. Todellakin eduskunnassa on tärkeää sen eteenpäin saaminen, jolloinka esimerkiksi näiden kohtuuttomien sopimusehtojen osalta tämä voisi ehtiä vielä, sanotaan, jos hyvin menee, sinne syksylle, jolloinka tässä tilanteessa, joka tällä hetkellä on, tässä epävarmuudessa, joka tällä hetkellä on, meillä olisi sitten ihan selkeä laki, pohja ja selkänöjä siihen, että tällaisia kohtuuttomia sopimusehtoja, joissa tuottaja joutuu myymään alle tuotantokustannusten, ei sitten enää pysty olemaan, vaan silloin laukeaa tämä velvollisuus neuvotella uudestaan.

No, sitten täällä nostettiin myöskin esille kalatalous ja ylipäättänsä myöskin riista — tärkeitä asioita. Suomi elää näistä luonnon antimista, ja näitten soisi enemmänkin näkyvän siellä meidän ruokapöydässä.

Vihreitten ryhmäpuheenvuorossa oli hyvin nostettu tämä kouluruokailu, ja tämä on tärkeä asia. Siellähän me yhteisen ruokapöydän ääressä opitaan juurikin sitä ruokakulttuuria. Nyt valitettavasti on monissa lehdissä ollut juttua siitä, että nuoret hotkivat 15 minuutissa sen ruuan — hyvä, jos jää sitä aikaa siellä koulussa käyttää. [Anne Kalmarin välihuuto] Tässä toivoisi, että meille tulisi vähän semmoista ruokakulttuuriajattelua siihen, että pitää olla enemmän mahdollisuutta.

Sitten täällä oli paljon myöskin hyviä kysymyksiä liittyen näihin nuorten tuottajien tukiin ja vastaaviin. Näitähän me on korotettu tällä hallituskaudella, ja se näkyy myöskin siinä, että meillä on tällä hetkellä nuoria tuottajia enemmän kuin aikaisemmin ja oikeaan suuntaan mennään.

Tämä hallitus tässä ruokastrategiassa ei ole asettamassa mitään uusia ilmastovaatimuksia tai mitään vastaavia. On tuotu vain esille esimerkiksi edellisen hallituksen aikana hyväksytty ennallistamisasetus, miten haasteellinen se on meille, kun siellä on nämä turvepeltoihin liittyvät vettämiset ynnä muut. [Petri Huru: Juuri näin!] Siinä mielessä, päinvastoin, tämä hallitus yrittää löytää ratkaisuja näihin kysymyksiin, mitä on sitten edeltävältä hallitukselta siirtynyt.

No, viennissä ei ole julistuksia vaan oikeasti kasvua. Elikkä kyllähän meillä tällä hetkellä meidän vienti on määrällisesti jo 18 prosenttia, mutta siellä on arvon kautta katsottuna seitsemän prosenttia, ja se kertoo siitä, että yhä parempaa arvonlisää pitää pystyä saamaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

meidän tuotteista. Liian paljon edelleenkin me viedään sitä niin sanottua bulkkia, elikkä pitää pystyä nostamaan arvonlisää.

Sitten täällä oli meidän hyvästä kauran viennistä, oli huomioitu tämä.

SDP kovasti korosti omassa ryhmäpuheenvuorossaan tärkeyttä siinä, että pidetään huolta siitä kannattavuudesta. Toivon, että tämä muistetaan aina siinä vaiheessa, kun sitä vaihtoehtobudjettia tehdään, kun siellä ainakin maataloudesta ovat ne kovimmat leikkaukset olleet. Silloin jos halutaan pitää huolta kannattavuudesta... Ja sitten on myös kysymys tästä hömppäheinästä. Te istuite siinä hallituksessa, joka nimenomaisesti näitä ympäristötoimenpiteitä halusi sinne CAPiin lisätä, ja aika paljon näissä niin sanotuissa ympäristönurmista on juuri näitä, joilla täytetään sitten näitä ympäristövaatimuksia ja ympäristötoimenpiteitä. Se pinta-ala, joka on pois siitä ruoantuotannosta, on suurin piirtein kymmenisen prosenttia, mutta on huomioitava, että esimerkiksi osa tästä ei-tuottamattomasta alasta on vaikkapa vesistönsuojelun kannalta merkittävä, elikkä siellä on niitä suojakaistaleita ja vastaavia. Silloin tämä keskustelu hömppäheinän ympärillä pitää pistää oikeaan lokeroon. Tämä hallitushan nimenomaan haluaa suunnata tuet siihen ruokaa tuottavaan maatalouteen, mutta niin kuin tiedätte, CAP on aina ikään kuin se seitsemän vuoden raami, jonka sisällä eletään, ja me yritämme nyt seuraavalle hallitukselle rakentaa mahdollisimman hyvää CAPia. Tosin kyllä EU-suunnalla edelleenkin on aika paljon painotusta näissä ympäristötoimenpiteissä, mutta todellakin niitä ympäristötoimenpiteitä on edellisessä hallituksessa varsin reippaasti sinne maatalouden puolelle lisätty.

Tärkeähän olisi ymmärtää se, että maatalouden pitää olla kannattavaa. Kyllä jokainen viljelijä haluaa tehdä sellaista ruoantuotantoa, joka on myöskin ympäristöllisesti kestävä, mutta jos siellä viivan alla ei ole kerrassaan mitään, niin aika vaikeaa on tehdä silloin kestävästi ympäristötoimenpiteitä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pystyykö ministeri vielä jättämään tänne? [Sari Essayah: Kyllä!] — Selvä. — Sitten jatketaan debattia. Seuraavaksi edustaja Hänninen.

15.19 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin, että tämä ruokapoliittinen selonteko ei koske vain maatalouttamme, ruokajärjestelmäämme tai kansallista turvallisuuttamme, se on myös kansanterveyttä koskeva asiakirja. Terveellinen kotiruoka on yksi tehokkaimmista ennaltaehkäisevän terveydenhuollon muodoista. Kun syömme enemmän kotimaisia puhtaista raaka-aineista valmistettuja ruokia, vähennämme sairauksia ja samalla terveydenhuollon kustannuksia. Terveellinen kotiruoka on siksi turvallisuuskysymys siinä, missä huoltovarmuuden kannalta kriittinen kotimainen ruokateollisuus ja maanviljely.

Erityisen tärkeänä pidän julkisten ruokapalvelujen roolia tässä kokonaiskuvassa. Kouluruoka, sairaalaruoka ja työpaikkaruokailu eivät ole vain aterioita, ne ovat ruokapolitiikan arkea, joka vaikuttaa miljooniin suomalaisiin päivittäin. Tämä selonteko tunnistaa nämä arjen ruokapalvelut osana kansallista hyvinvointiamme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

15.20 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallisen ruokastrategian neljä päämäärää, kannattavuus ja reiluus, huoltovarmuus, luonnon kantokyky sekä ruokakulttuuri ja hyvinvointi, ovat erinomaisen kannatettavat ja tavoiteltavat päämäärät.

Meille itäsuomalaisille gastronomia on arjen ylellisyyttä, tarjoavathan metsät ja järvet meille maailman puhtainta ruokaa. Idässä pöydässä on aina tilaa vieraille, koska onhan ruoka itäsuomalaisille kunnia-asia. Saimaan alueelle — Etelä-Savo, Etelä- ja Pohjois-Karjala — myönnettiin vuonna 2024 kansainvälisesti arvostettu Euroopan gastronomia-alueen titteli, jonka soisi toki yhä tuovan ainutlaatuista ruokakulttuuriamme näkyväksi kansainvälisesti. Kysynkin ministeriltä: miten voisimme edistää suomalaista ruokakulttuuria edelleen maailmalla?

Kestävä ja kannattava ruokahuolto on huoltovarmuuden ja yhteiskunnan vakauden perusta. Ranskassa peräti maatalousministeriön nimeen on huoltovarmuushengessä lisätty elintarvikeriippumattomuus, -omavaraisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

15.21 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on ollut Suomessa 1960-luvun lopulta asti tavoitteena vähentää maataloustuotantoa — se on hyvä muistaa tässä tilanteessa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana maidontuotanto on vähentynyt Suomessa EU:n suurimmalla prosentilla eli kahdeksalla prosentilla, samoin lihantuotanto. Nyt on aika muuttaa suuntaa, nimittäin maatalouden rahavirrat tehdään kotieläintuotannolla, ei jäniksenruualla. Siis maatalouden rahavirrat tehdään kotieläintuotannolla, ei jäniksenruualla. Suomessa on hyvä panostaa siihen, koska meillä näillä leveysasteilla ruoho kasvaa, meillä on vettä, maailman parhaimmat pohjavesivarat ja lisäksi puhdas ilma. Nyt viimeisin tutkimus, joka tuli viime viikolla julki, on siitä, että nurmipellot sitovat hiiltä yli kaksi kertaa enemmän kuin tähän mennessä on laskettu ja viljapellotkin 40 prosenttia. Tämä on niin mullistava uutinen kotieläintuotannon kannalta, että tämä pitää kaikkien huomioida. Kysynkin maa- ja metsätalousministeriltä: mitkä ovat [Puhemies koottaa] ne konkreettiset keinot, joilla lisäämme ruuantuotantoa Suomessa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.23 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Elintarvikkeiden saatavuus tällaisena kriisiaikana on aivan varmasti asia numero yksi. Nälkä on pahin kaveri, ja se alkaa välittömästi, jos ei aamupalaa ja lounasta saa, ja iltaruuan puuttuminen aiheuttaa ison kriisin.

Tällä hetkellä keskustellaan niinkin arkisista asioista kuin kuiviketurpeen ja kasvuturpeen saamisesta tiloille ajoissa ja kohtuullisella hinnalla, mutta tämä ilmastopolitiikka on mennyt aivan älyttömiin. Me ajetaan kaiken maailman jätteet ympäri maailmaa, eikä se kuulemma ilmaa pilaa yhtään, mutta kotimaiset raaka-aineet, joita maatalous välttämättä tarvitsee: lihantuotanto, kaikki ruuantuotanto yleensä, kasvupuutarhat ja kaikki Suomen taimet, jotka istutetaan, metsien puuntaimet, kasvavat suomalaisessa turvepotissa, mutta ei vain tätä saa millään. Kun yrität turvetta puolustaa, niin lähes hyvä, ettei selkäänsä saa keran päivään, mutta pitäähän tässä nyt järki tulla tähän hommaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Maailma on menossa kohti sellaista kriisiä, hyvät ystävät, että meidän pitää saada energiaturvekin käyttöön. Ensi yönäkin voi tapahtua jotain sellaista, että meidän kansainvälinen kauppa loppuu. Silloin eivät auta strategiat eivätkä hyvät suunnitelmat. Silloin auttaa se, että meillä on eläviä maanviljelijöitä. Olkoot strategiat taikka suunnitelmat millaisia tahansa, mutta elävä, hyvinvoiva maatalo on se meidän halvin henkivakuutus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

15.24 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Selonteko tunnistaa keskeiset ongelmat hyvin: heikon alkutuotannon kannattavuuden ja sitten myöskin tuoton eli tämän kakun epätasaisen jaon kaupan ja alkutuottajien välillä. Lisäksi tuotantopanoksia tuodaan liian paljon ulkomailta, se on ongelma, mutta toisaalta sitten näitä mahdollisuuksiakin on. Se, että pystyttäisiin kasvattamaan vientiä ja tuplattia se vuoteen 31 mennessä, on todella hyvä tavoite, ja silloin kun se tavoite asetetaan, niin se voidaan saavuttaa.

Kalataloudesta näen itse jatkossa, että se voisi tuoda Suomelle paljon lisää hyvää, ja myöskin kalastusmatkailu ja vastaava voi olla semmoinen vetovoimatekijä. Teknologioitten kehitys, luonnontuoteala ja datatalous tietenkin tukevat myöskin maatalouden kasvua. Jalostusastetta pitäisi nostaa ja investointeja ja vientiä kasvattaa.

Sitten siihen toimeenpanosuunnitelmaan: julkisten hankintojen osalta täytyy tehdä toimenpiteitä, investointitukia ja vientipolitiikkaa ja sääntelyä.

Lisäksi vielä totean sen, että mielestäni suot on Suomessa alihyödynnettyjä, ja meillä on paljon biosynteettistä potentiaalia biotekniikan osalta, ja entsyymiä ja peptidejä on kenties saatavissa. Myöskin tämä kuiviketuotanto on olennainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.25 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Strategiassa puhutaan paljon kannattavuudesta, huoltovarmuudesta, luonnon kantokyvystä ja ruokakulttuurista, mutta mielestäni tästä puuttuu yksi kokonaisuus, josta tänään ei ole täällä puhuttu. Se liittyy siihen, kuka tämän ruuan täällä tuottaa, eli ne ihmiset, ja millä ammattitaidolla ja millä osaamisella sitä tuotetaan. Kun katsoo näitä Luken viimeisiä tilastoja, jotka tässä meillä ovat tulleet, niin voi sanoa, että vuonna 23 maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä oli vähentynyt 22 prosenttia ja samassa ajassa tehdyn työn määrä oli vähentynyt 24 prosenttia. Tuotanto on pysynyt samalla tasolla. 118 000 henkilöä oli vuonna 23, ja viljelijöitä ja viljelijäperheen jäseniä niistä oli 70 prosenttia, ja 55 000 henkilötyövuotta, niin että kausi- ja osa-aikatyötä on aika paljon. Kysynkin nyt ministeriltä: miten tähän alueeseen kiinnitetään huomiota, mistä meillä ovat ne alojen ammattilaiset, jotka työskentelevät viljely- ja puutarhasektorilla, josta se ruoka tulee meille pöytiin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.27 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Alkuun huomio tästä kosteikkoviljelystä, tai mitä termiä siitä käyttää: ympäristövaliokunta hyväksyi yksimielisesti mietinnön näiden ilmastosuunnitelmien osalta, jossa tätä käsiteltiin yhtenä maatalouden toimenpiteenä, niin että aika lailla yhtä mieltä näistä ainakin täällä on oltu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Lausuntopalautetta luin, ja siellä oli hyviä huomioita, ja täällähän on tullut esille tämä, miten meidän kauppatase on mennyt huonompaan suuntaan koko EU-ajan, ja siellä nousi tällainen kysymys esille, että mikä muuttaa nyt tämän strategiassa tavoitellun, jo vuosikymmeniä vallalla olleen uuteen teknologiaan, innovaatioihin ja osaamiseen perustuvan toimintamallin vaikutukset päivittäisiksi entiseen verrattuna 15 vuodessa, kun tämä tähän mennessä näillä samoilla toimenpiteillä on mennyt koko ajan huonompaan. Siellä kaikkien tuntema Tuomas Kuhmonen kirjoitti muun muassa näin, että jos visiossa linjattaisiin esimerkiksi, että vuonna 2040 Suomen maatalous on energia-, ravinne- ja rehuomavarainen, kolmen suurimman kauppaketjun markkinaosuus elintarvikkeissa on alle 50 prosenttia ja pientiloille ja paikallismarkkinoilla toimiville tiloille on luotu kannattavat liiketoimintamallit, niin hänen näkemyksensä mukaan olisi mahdollista, että merkittävä osa ruokajärjestelmän ongelmista olisi, jatkajaongelmat ja maaseudun elinvoimaongelmat muuttamaan lukien, ainakin osittain ratkaistu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

15.28 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade frutalman! Den livsmedelspolitiska redogörelsen 2040 beskriver nuläget i livsmedelssystemet och de viktigaste målen i den nationella livsmedelsstrategin. Livsmedelssystemet är en helhet med stor ekonomisk, ekologisk och social betydelse, och utvecklingen av livsmedelssystemet förutsätter lönsamhet, försörjningsberedskap, att naturens bärkraft tryggas och att matkulturen och välbefinnandet stärks. Det förutsätter lönsamhet.

Kannattavuus on avainasia, johon toivon pysyvän elintarvikeneuvoston tarttuvan. Selonteoko esittää pysyvän elintarvikeneuvoston asettamista neljän vuoden toimikaudella maa- ja metsätalousministerin johdolla. Haluaisin kysyä ministeri Essayah’lta: millainen toimivalta pysyvälle elintarvikeneuvostolle annetaan, mihin neuvosto sijoittuu esimerkiksi kansallisissa tukineuvotteluissa, mikä on tuottajajärjestön, teollisuuden ja kaupan rooli neuvoston työssä ja miten elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto otetaan huomioon neuvoston toiminnassa?

Behövs faktiskt det här rådet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

15.29 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että selonteossa on asetettu tavoitteita. Jos tavoitteita ei ole asetettu, niin tavoitteita ei voi myöskään saavuttaa — aika yksinkertaista.

Maatalouden ja maataloustuottajien ja ruuantuottajien arvostus on meille tärkeä asia. Yli 300 000 ihmistä saa elinkeinosta välillisesti työpaikan ja elantonsa.

Kala on nostettu tässä monessa yhteydessä esiin. Kotimainen kala, terveys, vienti, kotimaisuus — tärkeitä teemoja. Toivon, että kotimainen kala nostaa arvostustaan ja sitä olisi paremmin saatavilla.

Sitten otetaan tämä ideologia-asia. Toivon, että kun ruuasta puhutaan, niin pienille lapsille ei ideologianäkökulmalla asioita esitetä. Siitä ei hyvää seuraa. Mennään mieluummin vaikka terveys edellä ja vähän leikin ja huumorin kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Sitten viimeinen asia: Vedestä tässä on aika vähän mainintoja. Pari vaalikautta sitten se-lonteossa oli toteamus tai ainakin valiokunnassa huomasimme, että pulloitettua vettä tuo-daan Suomeen enemmän kuin viemme pulloitettua vettä. Eli eikö meillä vettä riitä Suomes-sa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

15.31 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä keskite-tytyn kaupan ja markkinan rikkominen ja murtaminen tosi haasteellista tässä meidän talous-järjestelmässä. Minä olen oikeastaan sanonut muutaman kerran, että pienessä mittakaavas-sa poronhoito tuolla pohjoisessa on pystynyt sen tekemään. Se on tehty voimakkaalla pa-nostuksella jatkojalostusmahdollisuuksiin, paikallisiin jatkojalostusmahdollisuuksiin, ja luomalla sitten se markkinayhteys muun muassa matkailuun ja sitä kautta saamalla lisää ja-lostusarvoa sinne paikalliselle tasolle.

Tässä strategiassa on tosi hyvin nostettu esille monia asioita. Konkretiaa on penätty, ja täällä yksi minun lempiaiheistani, julkiset hankinnat, on myöskin nostettu ihan aidosti ja oikein esille. Minä itse näkisin, että siellä olisi valtavasti potentiaalia, jos me keskittäisim-me nyt voimakkaasti kansallista ohjausta, pohdintaa, luovaa pohdintaa, miten näitä julki-sia hankintoja, jotka nyt ovat tavattoman pirstoutuneet ja menevät talous edellä, voitaisiin ohjata jatkossa lähiruokaan, kotimaiseen tuotantoon. Tästä toivoisin ministeriltä näkemys-tä, mitäs meidän pitäisi tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — V-painike on nyt sammutet-tu, mutta kaikki nämä 14 henkilöä, joiden nimi täältä nyt löytyy, saavat vielä puheenvuo-ron, kuitenkin sillä tavalla, että puheenjohtajisto valiokunnasta saa viimeiset puheenvuo-rot. — Sitten seuraavaksi edustaja Lindén.

15.32 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nostan tässä esille kansanterveyden ja kouluruokailun. Niistä on pari mainintaa tässä keskustelussa jo ollut, mutta se on se oma lähestymiskulmani tässä. Kouluruokailu huolestuttaa sillä tavalla, että me tiedämme tutkimuksista, että kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista ja lukiolaisista yli 40 prosenttia jättää tällä hetkellä sen kouluaterian väliin. Tyttöjen osalta tämä on jopa 50 prosenttia.

Olin itse 90-luvun syvän laman aikana Porin kaupungissa, joka oli teollisuuskaupunki, terveysviraston johtohenkilö, ja silloin maanantaisin kouluruokaa tarvittiin runsaasti enemmän kuin muina päivinä, koska perheillä oli oikeasti hätä työttömyyden noustessa sinne 30 prosentin luokkaan. Me olemme tänäkin päivänä Suomessa tilanteessa, jossa vä-hävaraisilla perheillä tekee tiukkaa riittävän aterian saaminen päivittäin.

Sitten ihan pieni historia-anekdootti: Tuskin moni ehkä tietää, mikä on kouluruokailun tausta. Vuonna 1936 asetettiin kansanravitsemuskomitea, joka sääti Suomeen kouluruo-kailun. Taustalla oli kutsuntojen huono tilanne 20- ja 30-luvuilla. Jopa 40 prosenttia ase-velvollisista jouduttiin hylkäämään aliravitsemuksen takia. [Puhemies koputtaa] Se johti Suomessa maksuttoman kouluruokailun käyttöönottoon ensimmäisenä maana maailmas-sa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

15.33 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Kotimainen ruuantuotanto on keskeinen osa huoltovarmuutta. Ruokahuollon varmistamiseksi täytyy parantaa myös lannoite- ja energiaomavaraisuuttamme. Pidän hyvänä sitä, että nyt luodaan tällainen yhteinen ohjaava ja mahdollistava kokonaisuus kestävän ja kannattavan ruokajärjestelmän rakentamiseksi, sillä vain kotimainen tuotanto turvaa ruuan saannin kriisitilanteissa, ja onneksi meillä omavaraisuus on varsin korkea. Huoltovarmuuden ylläpitäminen vaatii koko elintarvikeketjun toimivuutta pellolta kuluttajalle, ja sen tulee olla myös viljelijälle kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille myös kotimaisen elintarvike teknologian. Se mahdollistaa monella tavalla kestävän ja kilpailukykyisen ruokajärjestelmän. Tässä on käyty keskustelua muun muassa lihantuotannosta. En itse näe niitä tietyllä tavalla vastakkainasettelevinä, sillä lisäksi meidän kannattaa kyllä kotimaisten kasviproteiinin lähteiden kehittämistä vahvistaa. Se vahvistaa meidän huoltovarmuutta ja tukee myös monella tavalla terveellistä ja kestävä ruokavaliota.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

15.35 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Som Malaxboå å stojetar så känns e väldit bra tå vi får taal om mati, för e ji maati som jääar arbete, å ibland så styödär vi å på päärona.

Lite putsad svenska nu efter det här. — Det är jättestort att vi nu pratar om mat och just gällande inhemsk mat, som är ren och trygg och också kvalitativ. Det är jätteviktigt för vårt välmående. Skolmaten hörde vi om här, och att det är inhemskt är jätteviktigt. Men i den här helheten är det förstås också viktigt att se till att det finns lönsamhet, och det är fint att vi nu har livsmedelsmarknadslagen här i riksdagen och diskuterar om den saken. Vi har också pratat om kustfisket, och här är det fint att bland annat skyddsjakten på skarv har kommit fram här.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on pari asiaa, jotka haluan nostaa esille. Esimerkiksi just ruokatuotannolla on todella tärkeä merkitys maakunnissa myös elinvoiman näkökulmasta, ja tätä tulee vaalia. Hienoa, että myös puhdas vesi nostettiin esille, koska se on kilpailukykyasia meille Suomelle, että me nostetaan tätä enemmän esille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

15.36 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on lasten ja nuorten arkea aina päivähoidosta peruskouluun ja sieltä jatko-opintoihin. Laadukas ja ravitseva ruoka on suoraan yhteydessä siihen, miten meidän lapset ja nuoret jaksavat koulupäivän ja pystyvät keskittymään opiskeluun. Kun lapsi saa koulussa riittävästi hyvää ruokaa, hän jaksaa oppia, liikkua, kasvaa ja harrastaa. Eli hyvä kouluruoka tukee myös lasten koulutyötä. Suomalainen kouluruokailu on maailman mittapuulla hyvin ainutlaatuinen järjestelmä, josta voimme olla hyvin ylpeitä. Sen avulla meillä on mahdollisuus tarjota kaikille lapsille ja nuorille päivittäin lämmin, monipuolinen ja ravitseva ateria. Se on myös osa lasten ruokakasvatusta ja kotimaisen ruuan arvostamisen opettamista jo pienestä pitäen. Huolta kouluruoan suhteen kuitenkin on viime vuosina noussut enenevästään kasviproteiinin käytöstä lihaproteiinin sijaan ja lähinnä ideologisista syistä. Kun aiemmin kas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

visruokailija joutui kysymään, onko hänelle tarjolla joka päivä kasvisruokaa, nyt lihansyöjä joutuu kysymään, onko hänelle tarjolla joka päivä liharuokaa. Arvoisa ministeri, pystymmekö korjaamaan tätä tilannetta kouluruokailun suhteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.37 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Kotimainen ruoka on tärkein osa Suomen huoltovarmuutta ja tulevaisuutta. Tulen Etelä-Savosta, Euroopan luomumaakunnasta, jossa syödään paljon muikkua, riistaa sekä metsän antimia. Ruoka on maakunnan keskeinen kärkiteema.

Kotimainen ruoka on keskeinen osa varautumista kriiseihin ja poikkeusolosuhteisiin. Sen tuotantoedellytyksistä on huolehdittava pitkäjänteisesti. Alkutuottajien asemaa ja kannattavuutta on vahvistettava ja tasapainotettava ruokaketju pellolta pöytään.

Samalla meidän on hyödynnettävä paremmin suomalaisia, puhtaissa vesissä kasvavia järvikalvoja — mikä onkaan hienompaa kuin kesäillassa istua laiturilla ongella ja yrittää napata ahvenia. Kaupassakin kannattaa valita sen norjalaisen lohen tilalle kotimainen kirjolohi. Se on kestävä, terveellinen ja kotimainen ravinnonlähde, jonka käyttöä voidaan lisätä merkittävästi. Arvoisa ministeri, miten järvikalvojen käyttöä voidaan vahvistaa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elo. — Nyt mennään jo toista kierrosta, mutta viedään nyt nämä loppuun.

15.38 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo olla tässä salissa samaa mieltä siitä, että kestävä kotimaisen ruuantuotannon edellytykset on turvattava. Se edellyttää fossiilisista polttoaineista irtautumista ja lannoiteomavaraisuuden vahvistamista. Vihreissä ollaan tehty paljon työtä biokaasun ja kierrätyslannoitteiden tuotannon edistämiseksi. Hyvä, jos tämä asia on hallituksenkin agendalla.

Ruokaviennistä on paljon puhuttu, mutta sitä ei pidä perustaa tehotuotetun broilerin ja sianlihan vientiin, kuten nyt tehdään. Broilerit on jalostettu kasvamaan niin nopeasti ja niin isoiksi, että ne kärsivät kivusta käytännössä koko valveillaoloaikansa, ja porsaiden kastraatiokiellon poistamista hallitus perustelee nimenomaan viennin vaarantumisella. Kärsimystä ei ole kestävä perustella sillä, että muualla asiat ovat vielä huonommin.

Onneksi meillä on yrityksiä, jotka ovat lähteneet ennakkoluulottomasti kehittämään kasvipohjaisia tuotteita ja viemään niitä myös maailmalle. Todella toivon, että tämä kasvupotentiaali hallituksessa tunnustetaan. Onneksi myös sentyyppisiä puheenvuoroja on täällä salissa kuulunut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

15.40 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on useammassa puheenvuorossa ehdotettu suomalaisen ruokastrategian ja ruokasektorin kärkitoimiksi sitä, että nykyisestä kotieläintalouden ja kasvinviljelyn rinnakkaistuotantomallista siirryttäisiin enemmän puhtaaseen kasvinviljelyyn ja kasvintuotantoon tässä maassa. Suomalainen ruokasektori, suomalainen maanviljelijä, joutuu toimimaan näissä luonnonolosuhteissa, näillä resursseilla, näillä tuotantokustannuksilla ja näillä teknologioilla, jotka nyt ovat olemassa. Ikävä kyllä tänäkin keväänä, kun viljelijöistä suuri osa lähtee pellolle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

mielessään tuottaa leipäviljaa meille suomalaisille kuluttajille, tästäkin tulevasta viljasta suuri osa ei tule kelpaamaan leipäviljaksi erinäisistä syistä. Tässä yhteydessä voisikin kysyä, että jos mentäisiin tämmöiseen kasvipohjaiseen malliin, jota täällä on ehdotettu, niin mihin pantaisiin nämä peltoviljelystä ihmisravinnoksi kelpaamattomat ruuat ja se tuotanto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

15.41 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruokastrategiakeskusteluun kuuluu mielestäni myös koulutus, osaaminen ja tutkimus, ja pidän tärkeänä, että meidän koulutusjärjestelmä on ajan tasalla. Meillä on ajantasaista viljelyosaamista, teknologian käyttöä, liiketoiminnan osaamista vahvistetaan. Meillä on myös hyvin innovatiivinen ja tavoitteellinen, tulevaisuuteen katsova ote tutkimuksessa uusiin viljelymenetelmiin, parempien ja kestävämpien lajikkeiden kehittelyyn, ravinnekiertoon, pyrkimyksessä lannoiteomavaraisuuteen, ympäristötehokkuudessa, ruokaviennissä ja monessa muussa. Haluan osoittaa kiitokseni toisen asteen ja korkeakoulun koulutusjärjestelmälle ja myös tutkimusrahoitukselle, mitä sinne on saatu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.42 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu paljon omavaraisuuden kasvattamisesta. Se liittyy huoltovarmuuteen. Se osa-alue, joka varmasti on tärkeä, on se, että me pystymme näitä tuotantopanoksia tekemään täällä itse, ja siihen liittyy energia isoilta osin. Kysyisinkin nyt ministeriltä, kun nyt täällä puhutaan bioenergiasta, biokaasusta, joka on hyvä asia ja jota pitää hyödyntää. Nyt Suomessa ollaan paljon rakentamassa aurinko- ja tuulivoimaa, ja se vie varmasti jotain maatalousmaata tai jotain maata, mitä käytetään johonkin muuhun tarkoitukseen. Kysyisinkin tältä osin: kun me halutaan myös omavaraisuutta kasvattaa tältä osin, kuinka paljon se vaikuttaa suomalaisen maatalouden toimintaedellytyksiin ja ruuantuotantoon, kun myöskin täällä alueella tehdään lisää alueita, jotka ovat muussa käytössä kuin ruoantuotannossa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.43 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unionin maatalousvisiossa korostetaan kotieläintuotannon merkitystä. Nämä strategiset linjat eivät ikävä kyllä tässä kansallisessa strategiassa näy. Valtaosa maatalouden myyntituloista tulee kotieläintuotannosta niin kuin tässä kollega Mehtälä aiemmin totesi. MTK:han esittääkin lausunnossaan, että tämä strateginen tavoite kirjoitettaisiin muotoon ”Tuotantoeläinten rooli ruoantuotannossa tunnustetaan, ja suomalaisten tuotantoeläinten hyvinvointi pysyy EU:n ja maailmanlaajuisessa vertailussa korkealla tasolla”.

Siteeraan jo kuinka monennen kerran täällä salissa Huoltovarmuuskeskuksen tuoretta Puuvilja-tutkimusraporttia: ”Suomen huoltovarmuuden ja ruokaturvan näkökulmasta kotieläintuotannon säilyttäminen on edelleen välttämätöntä — erityisesti pohjoisen viljelyolosuhteissa, joissa eläintalous tukee nurmituotantoa ja ravinnekiertoa.” Tosiaan aivan tuore tutkimustulos, josta en nyt sano, että se yllättäen ei saa julkisuutta, on tämä, että peltojen ja erityisesti nurmen hiilensidontakyky on paljon suurempi kuin mitä tähän asti on kuviteltu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Mutta kun se on positiivinen uutinen, niin se ei kauheasti näy pääuutislähetyksissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari.

15.44 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä pari sanaa rakennemuutoksesta ja jatkuvuudesta, mikä on kiistatta aivan keskeinen asia siinä, kun puhutaan, kuka tässä maassa jatkossa ruokaa tuottaa. Rakennemuutos on ollut tietysti kiistaton ja väistämätön tosiasia, sieltä 60-luvun 300 000 tilasta on tultu 90-luvun noin 100 000:een, ja tällä hetkellä luku on jo alle 40 000. Mutta onhan meillä iso haaste siinä, jos katsotaan, että viljelijöiden keski-ikä on tällä hetkellä noin 56 vuotta ja nuoria viljelijöitä — mikä muuten tässä yhteydessä on alle 40 — lienee jossain 15 prosentin paikkeilla, joten kyllä ihan keskiössä kuuluu olla tämän keskustelun siittä, kuka täällä tosiasiaassa jatkossa tätä työtä tekee. Kannattavuus on tietysti se keskiössä oleva asia. Pitää muistaa, että tässäkin tilanteessa osa tiloista on pystynyt vielä jotenkuten toimimaan, mutta sinne isoon keskijoukkoon, josta niiden jatkajien kuuluu löytyä, sen kannattavuuden löytäminen on aivan kriittinen asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä valiokunnan puheenjohtajisto. — Edustaja Elomaa.

15.45 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun sanotaan sana maataloustuki, niin monella karvat nousevat pystyyn ja ajatellaan, että voi kauheata, että niitä ei pitäisi maksaa. Mielestäni meille kuluttajille ei ole tarpeeksi hyvin selvitetty, miksi maataloustukia maksetaan. Niitä maksetaan sen takia, että me saadaan ostaa edullista ruokaa, hyvää, kotimaista, edullista ruokaa, ja sitä tarvitsisi tuoda vähän enemmän esille.

No, sitten minä kysyisin ministeriltä näistä maataloustuista. Monet kasvi- ja viljatilat ovat esittäneet, että tukien tarvitsisi tulla tietysti ajoissa, ja mielellään, jos osa voitaisiin maksaa vähän aikaisemmin, niin tässä kovassa kriisissä se olisi valtavan tervetullutta. Onko mitään mahdollisuutta, että niitä voisi maksaa vähän aiemmin?

Sitten turpeesta vielä: kun ei kasvu- ja kuiviketurpeen tilalle ole tullut mitään, niin silloin niitä on pakko saada nostaa, ja silloin se tarkoittaa, että turvetta pitää saada nostaa tulevaisuudessakin.

Lindén ja Sillanpää ottivat esille tämän kouluruokailun: erittäin arvokas asia. Suomi on siinä edistyksellinen, ja pitää jatkossakin turvata se.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, ja sitten ministeri.

15.47 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vetoaisin kaikkiin tämän salin ihmisiin, että emme tekisi vastakkainasettelua vaan olisimme kaikki suomalaisen ruuan puolella, oli se sitten proteiinikasveja, olisi se viljaa, kasviksia, lihaa, maitoa, kotimaista kalaa, riistaa, marjoja, ihan mitä hyvänsä. Kunhan olemme suomalaisen ruuan puolella, luomme tähän maahan työpaikkoja ja rahavirrat pysyvät tässä maassa. Saamme myös puhdasta ja turvallista ruokaa samalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Kouluruokailusta haluaisin kysyä ministeriltä: voisitteko ajatella, että yhteistyössä muiden ministereitten kanssa saisimme aikaan muutoksen niin, että kouluruokailun jälkeen ei olisi se vapaa välitunti, jolloin oppilaat kiirehtivät pois, ja toinen asia, että opettajat palaisivat turvaamaan ruokarauhan ja tekemään siitä yhteisöllisen hetken tällaisella valvontakorvauksella tai ilmaisella ruualla? Ehkä saisimme palautettua kouluruokailua sille kuuluvaan asemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, viisi minuuttia.

15.48 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Kalmarin viimeiseen vetoomukseen, että emme näkisi ruokaa vastakkainasettelun kautta vaan että siinä ennen kaikkea löytyy paljon yhteistä puolustettavaa, oli sitten kasvisruuan tai liharuuan ystävä tai riistan ja marjojen ystävä: kaikille varmasti riittää mieleistä puolustettavaa, kunhan puolustetaan suomalaista ruokaa.

Edustaja Sillanpää ja Kalmari nostivat esille tämän, että millä tavalla tähän kouluruokailuun voitaisiin vielä vaikuttaa. No, kouluissa on tietysti aika iso valta linjata ensinnäkin siitä, miten vaikkapa välitunnit asetetaan tai millä tavalla ruokailut järjestetään ja onko se ruokailutila sellainen miellyttävä ja hiljainen, jossa voidaan keskittyä siihen ruokailuun, vai onko se hälinää ja hulinaa. Elikkä kyllä tässä paljon on koulujen varassa, ja ajattelen, että tässä varmaan opetusministerinkin suuntaan on hyvä laittaa viestiä. Nyt en ole aivan varma, mutta minun mielestäni tätä strategiaa oli tarkoitus käsitellä kai myöskin sivistysvaliokunnassa. Toivon, että siellä istuvat ihmiset, ottakaapa tämä kouluruokailu siellä oikein esille ja laittakaa valiokunnan lausuntoon tästä asiasta.

Sitten täällä keskusteltiin paljon tästä, mistä ruuan tuottajia. Edustajat Mehtälä ja Kinnari nostivat näitä asioita esille. Kyllähän me ollaan hallituksessa tehty siinä mielessä hyvää työtä, että nuorten tuottajien määrä on saatu nyt nousuun. Me ollaan ylitetty ne tavoitteet, mitä siellä vaalikauden alussa oli. Siihen astihan se meni alaspäin kuin lehmän häntä — tässä tapauksessa kuvaus sopii hyvin — ja nyt ollaan tosiaan sitten 356 nuorena plus 7 porotalouden aloittajaa. Suunta on ollut nyt koko ajan 50 aloittajaa lisää, mutta lisää tarvitaan, koska se, että meillä on 15 prosenttia alle 40-vuotiaita tuottajia, on tällä hetkellä Euroopan unionin kolmanneksi paras luku. Tämä on häpeällinen pronssitila, koska se kertoo siitä, että kaikki muut ovat vielä surkeampia. On tällä hetkellä EU:ssa yksi ihan kaikkein polttavimpia kysymyksiä, että mistä me saadaan ne ruuantuottajat koko EU-alueella. Siinä mielessä tämä on kyllä yhteinen pohdittava. Tietenkin se kannattavuus on siellä ytimessä, mutta kyllä se on tänä päivänä nuorten kohdalla myöskin sitä, miten sinä voit yhdistää sen työn ja perhe-elämän tai onko sitä muuta elämää kuin siinä navetan ympärillä. Kyllä tämän päivän nuori, kun hän katsoo niitä muita uramahdollisuuksia, pistää paljon enemmän painoarvoa tämäntyyppisille asioille. Siksi meidän pitäisi pystyä esimerkiksi vaikkapa lomitusjärjestelmää pitämään sillä tavalla iskussa, että se oikeasti tarjoaa niitä mahdollisuuksia näissä tilanteissa.

No, täällä sitten edustaja Hoskonen ja myöskin valiokunnan puheenjohtaja Elomaa nosti tämän turveasian esille. Nythän on aika vasta valmistunut se MMM:n kuivike- ja kasvu- turvepaperi, jossa me hyvin vahvasti nimenomaan alleviivaamme sitä, että me tarvitsemme Suomessa kasvu- ja kuiviketurvetta tulevaisuudessakin. Osa kyllä pystytään muilla erilaisilla seoksilla ja vastaavilla korvaamaan, mutta ei kaikkia. Me tarvitsemme sitä jatkos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

sakin. Siinä mielessä tämä turveasia on ripoteltu useampaan ministeriöön, elikkä kun siellä on energiaa, niin siellä on ympäristöministeriö, ja siellä on VM verotuksen kautta. Mutta tietysti tämä päästökauppa on siellä taustalla yksi kaikkein vahvimpia, mikä ohjaa sitten tätä turpeen käyttöä, ja siis meidän ministeriön puolelta me tehdään kyllä kaikki se työ, jotta voidaan varmistaa, että turvetta pystytään kuivike- ja kasvupuolella käyttämään myöskin jatkossa. Se on strategiseksi raaka-aineeksi määritelty hallitusohjelmassa ja myöskin sen jälkeen vielä alleviivattu.

No, täällä edustajat Vähämäki ja Riipi kysyivät hankintalaista. Hankintalakihan on tämänmoinen mahdollistava laki. Ja nyt ensimmäistä kertaa hankintalaissa, vaikka täällä moitteitakin sille tuli, puhutaan huoltovarmuudesta, elikkä on mahdollisuus sinne hankintakriteereihin juuri huoltovarmuuden kautta tuoda niitä kotimaisia elintarvikkeita. Hankintalaki jalkautuu siellä hyvinvointialueilla ja kunnissa, ja siellä pitää olla ne strategiat kunnossa. Siellä pitää olla sellaiset strategiat, joissa pystytään mahdollistamaan se lähellä tuotetun ja kotimaisen hankinta. Mutta hankintalaki itsessään on mahdollistava, ja varsinaiset päätökset tehdään kuntien ja hyvinvointialueitten valtuustojen pöydän ääressä. Pitäkää huoli jokainen niillä tonteilla, että todellakin sitten pystytään nämä strategiat tekemään sen tyyppisiksi.

Täällä edustajat Lyly ja Lahdenperä nostivat hyvin esille tämän koulutusasian ja sen, miten tärkeä tämä koulutuspuoli on. Täällä jos sivulta 16 katsotte, niin siellähän on maatalous-, kala- ja luonnontuotealan sekä ruoka-alan koulutuksen vahvistaminen alueellisesti vastaamaan työelämän tarpeita, korkeakoulututkintojen ja huippututkimuksen säilyttäminen ja vahvistaminen maatalous- ja ruoka-alalla. Nämä ovat myöskin niitä keskeisiä toimenpiteitten teemoja, joita viedään eteenpäin.

Sitten täällä edustaja Lyly kysyi vielä näistä aurinkopaneelipelloista. Kyllä puhutaan alle prosentista Suomen peltopinta-alasta, niin että ei se siinä mielessä uhka ole, mutta totta kai asia, jota kannattaa seurata. Esimerkiksi Virossa, jossa peltopinta-ala on huomattavasti pienempi, on määritelty pellot A-, B- ja C-luokkaan ja katsottu, että niille kaikkein parhaille pelloille ei aurinkopaneeleita tuoda. Kyllä tämä on tässä uusiutuvan energian maailmassa hyvä pitää mielessä.

Sitten jos puhemies vielä sallii, niin ihan nopeasti. Edustaja Kallio nosti juuri sellaisia konkreettisia asioita — näitähän sinne toimenpidesuunnitelmaan pitää kirjata, mitkä asiat oikeasti konkreettisesti jalkauttavat sitten nämä strategiat. Todellakin se toimenpidesuunnitelma on neljävuotinen, ja kun edustaja Ingo kysyi tästä ruokaneuvostosta, niin se ruokaneuvosto asetetaan sitä varten, että se seuraa, se arvioi ja se katsoo, onko siellä niitä päivitystarpeita. On tarkoituksena, että siinä ruokaneuvostossa on hallinnonalojen korkein johto, ja sen sijaan erilaiset sidosryhmät ja muut toimijat toimisivat sitten työryhmissä, mitkä menevät sen hallintoryhmän alla, koska on juuri tärkeää, että oikeasti sitten niitä asioita jalkautetaan, että me saadaan oikeasti jalkautettua ministeriöitten kautta se, mitä siellä linjataan. Sen takia tässä on haettu — niin kuin täällä taidettiin jossain ryhmäpuheenvuorossakin todeta — Irlannista mallia, että kun on katsottu, että siellä on ollut toimiva järjestelmä, niin me yritämme sitten täällä myöskin tämän pistää toimeen.

Vielä edustajat Ollikainen ja Kiuru kysyivät tästä vesiasiasta. Tärkeä asia. Tänään on noussut keskusteluun ja onko, kuulemma, A-studiossakin puhetta tästä vedestä. Muistetaan nyt kuitenkin, että me ollaan tällä hallituskaudella tehty se laki, jolla todellakin meidän vesihuolto tulee olemaan julkisessa omistuksessa — ei ole mahdollista yksityistää. Meillä on myöskin vesiosuuskunnat, jotka pitävät siitä huolta, jotka ovat sitten asiaka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

sosuuskuntia. Ja sittenhän se veden hinnoittelu tapahtuu siellä kunnissa. Nyt on jo tullut syytöksiä siitä, että hallitus nostaa veden hintaa. No, kyllä se tapahtuu siellä kunnissa ja vesiosuuskunnissa se veden hinnoittelu. Mutta on muistettava se, mikä tuotiin siinä lainsäädännön perusteluissa esille, että sieltä löytyy se korjausvelka. Sille korjausvelalle on vain jotakin tehtävä, ja kunnissa on oltava järkevä ajattelu sen suhteen, miten sitä korjausvelkaa kurotaan kiinni. Meillä on osa vesiputkista sellaisia, että sieltä löytyy lähestulkoon sadan vuoden takaista putkenpätkää, joten varmasti on tästä hyvä ottaa koppia.

Sitten vielä edustaja Strandman kysyi tästä: kotimaisen kalan kulutusta lisäävä ohjelma on olemassa. [Puhemies koputtaa] On tärkeää, että sitä pystytään lisäämään.

Sitten edustaja Viljanen kysyi vielä näistä, todella tärkeää: nimenomaisesti jos meillä ei olisi kotieläintaloutta, niin mihin ihmeeseen vilja päätyisi. No, jotkut vievät sitä tankkiin, mutta minun mielestäni vilja kuuluu ennen kaikkea sinne ruokaketjuun.

Näillä sanoilla toivon hyvää käsittelyä siellä monessa valiokunnassa ja niitä tärkeitä nostoja juuri siihen, että voidaan jalkauttaa sitten tämä strategia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Aikaraja on kohta täynnä, mutta otetaan tästä vähintäänkin tuo yksi puheenvuoro, koska edustaja Koskela siellä jo ihan kuopii. — Elikkä edustaja Garedeu poissa. Edustaja Koskela.

15.56 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Jälleen kerran näin. — Kotimaisen maatalouden kannattavuus on ollut vakavana huolenaiheena pitkään, jo ainakin sen ajan, mitä itsekkin olen täällä ollut, seitsemän vuotta. Tämä tarkoittaa sitä, että jos suomalainen viljelijä ei tule toimeen työllään, Suomen huoltovarmuus romahtaa. Onneksi tämä hallitus on tehnyt oikean valinnan, kun se omilla toimillaan ei ole nostanut alkutuottajan kustannuksia, ja maatalous on erityissuojelussa siinä mielessä, vaikeassa taloudellisessa tilanteessakin.

Me kaikki tiedämme, miten haavoittuva maailma on. Sota Euroopassa, energian hinnat ja niiden heilahtelut, tuotantopanosten kallistuminen ja kansainvälisten markkinoiden epävarmuus ovat osoittaneet, ettei Suomi voi rakentaa ruokaturvaansa sen varaan, että tavaraa tulee aina jostain muualta. Kriisin hetkellä jokainen kansakunta huolehtii ensin itsestään. Siksi on vakava ongelma, että suomalainen maatalous joutuu liian usein kannattavuuden äärirajoille. Vuoden 22 energiakriisi oli karu muistutus järjestelmämme heikkoudesta. Tuotantokustannukset nousivat, mutta tätä nousua viljelijä ei pystynyt siirtämään hintoihin. Hallituksen eduskunnalle antama elintarvikemarkkinalain uudistus on tärkeä askel kotimaisen maanviljelijän aseman parantamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Nykyisessä maataloustukijärjestelmässä on selvä rakenteellinen vika. Se kannustaa liian usein säilyttämään eikä uudistamaan. Tästä on Valtiontalouden tarkastusvirastokin huomauttanut. Tuet eivät aina anna todellista mahdollisuutta investoida, kasvaa, kehittää uutta ja nostaa jalostusarvoa. Suomen maataloustukijärjestelmää on välttämätöntä uudistaa sellaiseksi, että se kannustaa innovaatioihin. Jos tuki vain säilyttää nykytilaa, ongelman ratkaiseminen pitkittyy.

Toinen iso epäkohta on rahoitus. Liian moni maatila on valmis investoimaan, mutta pankki ei ole valmis rahoittamaan. Tätä viestiä saa kentältä jatkuvasti. Vaikka olisi tahtoa kehittää toimintaa, lisätä tuotantoa tai tehdä sukupolvenvaihdos, rahoituksen saanti on liian vaikeaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Se on hyvä, että täällä on puhuttu turpeesta useaan otteeseen, ja turpeen merkitys maataloudelle on tunnustettava, vihdoinkin. Hienoa, että ministeri on tehnyt tämän kasvu- ja kuiviketurpeen tiekartan ja se on tullut nyt kaikille meille luettavaksi. Nämä ovat tärkeitä asioita. Ne ovat välttämättömiä, eivät valinnaisia. Niille ei ole olemassa kotimaista korvaajaa, jolla olisi samat ominaisuudet. Ulkomailta tuotujen vaihtoehtojen perään emme voi haikailla. Jos kotimaista turvetuotantoa ei saada elvytettyä, seurauksena ei ole puhtaampi omatunto vaan suurempi tuontiriippuvuus, korkeammat kustannukset ja heikompi huoltovarmuus.

Kasvuturve on puutarhatuotannossa ja taimikasvatuksessa aivan oleellinen ja tärkeä. Kuiviketurve taas on kotieläintiloille toimiva, hygieeninen ja kotimainen ratkaisu. Kun puhumme omavaraisuudesta, meidän pitää puhua myös niistä materiaaleista, joilla tuotanto pidetään käynnissä, ja näiden materiaalien riittävä saanti on poliittisilla päätöksillä turvattava.

Samalla on myöskin katsottava eteenpäin. Tiedämme, että turpeeseen liittyy monia uusia innovaatioita. Tämä ei ole mikään menneisyyden raaka-aine vaan päinvastoin. Nyt tässä tilanteessa vielä, kun meidän talous sakkaa oikein kunnolla, täytyy turve valjastaa oikein kunnolla käytäntöön kaikilla niillä ominaisuuksilla, mitä on, ja ne uudetkin innovaatiot ovat siellä sitten vielä kaiken lisäksi odottamassa — elikkä puhutaan rehuista ja biostimulanteista. Tietysti aktiivihiihki on mukavampi tuottaa Ilomantsissa kuin Kiinassa, jossa tehdään sitä kivihiilestä. Kolmannes aktiivihiihkituotannon tuotteista tulee sieltä. Elikkä nämä korkeamman jalostusasteen tuotteet avaavat mahdollisuuksia uudelle kotimaiselle liiketoiminnalle ja myös vientiteollisuudelle, ja juuri tätä Suomi tarvitsee juuri nyt: ei luonnonvarojen alasajoa vaan järkevää hyödyntämistä, tutkimusta, tuotekehitystä ja jalostusarvon kasvattamista.

Nyt me tiedämme, että eduskunnan jakovaroista on rahoitettu uusien turvetuotteiden selvitystä. Sitä tehdään jälleen kerran, ja se on askel eteenpäin, ja näemme sitten, mitä lupauksia mahdollisuuksia sieltä tulee. Elikkä tämä tutkimus on juuri työn alla, ja odotankin mielenkiinnolla sitten, kun se tulee ulos tuossa jossakin ehkä kesän jälkeen. — Kiitoksia, rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen. Kuten muistatte, tämä oli kahden tunnin aikarajalla tässä vaiheessa. Jatkuu myöhemmin.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.37.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.38 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kohta 40 vuoden kokemuksella ruokaketjusta voin tähän alkuun todeta, että Suomessa tulee aiemmin pula ruuasta ja sen tuottajista kuin erilaisista strategioista, ohjelmista ja suunnitelmista. Näiden kaikkien ehkä suu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

rin heikkous on se, että niitä ei ennätetä laittaa kunnolla toimeen, kun aloitetaan jo uusien strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien tekeminen. Usein on tuntunut, että vähenevälle määrää viljelijöitä on jäänyt näissä lähinnä sivustakatsojan rooli, mutta onneksi heistä monetkaan eivät jää odottamaan niin sanottua poliittista pelastusta tai pelastajaa, vaan panostavat itse omista lähtökohdistaan tilojensa kehittämiseen.

Ehkä pahin ongelma, minkä täällä on oppinut, ja jo aiemminkin, suomalaisen maatalouden kehittämisen osalta, on se, että se on muuttunut usein politiikan tekemisen kohteesta politiikan tekemisen välineeksi. Erityisesti tämä oli nähtävissä viime vaalikaudella. Mutta menneessä ei kannata elää, koska ratkaisut ovat tulevassa. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että strategiaa toteuttavasta toimeenpanosuunnitelmasta tulee sellainen, johon kaikki ruokaketjun toimijat sitoutuvat, kauppa mukaan lukien, ja tarvitaan myös poliittista sitoutumista, joka ulottuu yli vaalikausien, olivat vaalien tulokset sitten millaisia tahansa.

Tähän valtioneuvoston selontekoon tuli runsaasti lausuntoja, ja nostan sieltä joitain huomioita, jotka muodostavat ehkä kokonaiskuvaava selonteon sisällöstä mutta myös ja erityisesti lausunnonantajien näkemyksistä siihen.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston kansallinen ruokastrategia kytkee suomalaisen ruuan osaksi kokonaisturvallisuutta, huoltovarmuutta, terveellistä arkea ja kansainvälistä kilpailukykyä. Strategian ehdottamat toimet ovat moninaiset ja kattavat hyvin laajasti toimintakenttää. Ruoka-alalle tuleekin luoda hallinnonalojen rajat ylittäviä yhteistyömalleja, jotka mahdollistavat toimialan kokonaisvaltaisen kehittämisen ilman viivästyksiä. Päätöksenteko pitää saada pois siiloista, ja kaikkien osapuolten tulee pystyä rakentamaan yhteistyöhön keskenään. Tämä on ollut semmoinen toinen oppi tässä ensimmäisen kauden edustajana, miten kuviteltiin ehkä korona-aikaan, että ne siilot katoavat, mutta eivät ne ole kadonneet mihinkään, ja tuntuu, että ne on vain paksummasta betonista tehty.

Pelkkä suuruuden korostaminen maataloudessa ja ruuantuotannossa voi johtaa yksipuoliseen ajatteluun, jossa pienimuotoiset, paikalliset tai monimuotoiset tuotantotavat jäävät väheksytyiksi, vaikka niillä voi olla merkittäviä etuja ja joustavuutta. Strategia on kuitenkin vain niin hyvä kuin ne toimenpiteet, joita strategian pohjalta lähdetään tuloksekkaasti ja määrätietoisesti edistämään.

Myös lapset ja nuoret olisi hyvä ottaa mukaan ruokajärjestelmän kehittämiseen, ei vain kohderyhmänä, vaan aktiivisina toimijoina. Samoin lausunnoissa nousi esille metsästys, joka tukee harrasteena nuorisotyötä, liikuntaharrastusta, riistan- ja luonnonhoitoa, luonnonsuojelua, pelastustoimintaa sekä maanpuolustusta, mikä on eduksi, kun kansallisen ruokastrategian yhtenä tavoitteena on luoda liittymäpintoja muihin kansainvälisiin ja kansallisiin tavoitteisiin sekä ohjelmiin.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin maatalousvisiossa korostetaan kotieläintuotannon roolia ruuantuotannossa. EU:n strategiset linjaukset eivät kuitenkaan näy tässä kansallisessa luonnoksessa riittävästi. Valtaosa maatalouden myyntituloista kuitenkin tulee kotieläintuotteista. Esimerkiksi MTK esittääkin launnonossaan, että strateginen tavoite kirjoitettaisiin muotoon: ”Tuotantoeläinten rooli ruuantuotannossa tunnustetaan, ja suomalaisten tuotantoeläinten hyvinvointi pysyy EU:n ja maailman laajuudessa vertailussa korkealla tasolla.”

On myös syytä siteerata Huoltovarmuuskeskuksen tuoretta Puuvilja-tutkimusraporttia, jota olen täällä siteerannut aiemminkin: ”Suomen huoltovarmuuden ja ruokaturvan näkökulmasta kotieläintuotannon säilyttäminen on edelleen välttämätöntä — erityisesti pohjoisen viljelyolosuhteissa, joissa eläintalous tukee nurmituotantoa ja ravinnekiertoa.” Kun tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

hän vielä lisätään tuore tutkimustieto nurmien aiempaa suuremmasta hiilensidontakyvyystä, kasvaa kotieläintuotannon merkitys entisestään ja erityisesti märehitijöiden osalta. Onkin erikoista, että tällainen tutkimustulos ei näy missään mediassa. Tämä on Ylen Tiedeykkösessä tuotu esille, mutta ilmeisesti kun tämä on maatalouden näkökulmasta positiivinen, se ei ylitä laajempaa uutiskynnystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.43 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies, hyvä yleisö täällä paikan päällä ja siellä nettien ääressä! Ruokapoliittinen selonteko muistuttaa meitä yhdestä perustavanlaatuisesta asiasta, nimittäin siitä, että ruoka ei ole vain kulutushyödyke. Kun puhumme kotimaisesta ruuasta, kyse on myös Suomen kokonaisturvallisuudesta. Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet, että huoltovarmuus ei synny pelkästään varastoista yksin. Sen perustukset rakentuvat myös toimivasta kotimaisesta ruokajärjestelmästä, joka kestää häiriöitä, tunnistaa ja ehkäisee riippuvuuksia ja sietää muutoksia. Nyt käsittelyssämme oleva ruokapoliittinen selonteko tekee oikein nostaessaan ruuan tuotannon, jalostuksen ja jakelun osaksi yhteiskunnan kokonaisturvallisuusajattelua.

Suomi on poikkeuksellisen pitkälti omavarainen ruuassa, mutta samalla liian riippuvainen myös tuonnista silloin kun se kohdistuu lannoitteisiin, rehuun, energiaan ja koneisiin. Siksi on olennaista, että selonteossa painotetaan kotimaisen tuotannon jatkuvuutta, hajautettua rakennetta ja riskien hallintaa. Huoltovarmuutta on se, että ruokaa tuotetaan koko maassa monipuolisesti, ei vain tehokkaissa keskuksissa, eikä vain tiettyjä ruokia.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin, että tämä ruokapoliittinen selonteko ei kosketa vain maatalouttamme, ruokajärjestelmäämme tai kansallista turvallisuuttamme. Se on myös kansanterveyttä koskeva asiakirja. Terveellinen kotiruoka on yksi tehokkaimmista ennalta ehkäisevän terveydenhuollon muodoista. Kun syömme enemmän kotimaisista, puhtaista raaka-aineista valmistettuja ruokia, vähennämme sairauksia ja samalla terveydenhuollon kustannuksia. Terveellinen kotiruoka on siksi turvallisuuskysymys siinä missä huoltovarmuuden kannalta kriittinen kotimainen ruokateollisuus ja maanviljely. Erityisen tärkeänä pidän julkisten ruokapalvelujen roolia tässä kokonaiskuvassa. Kouluruoka, sairaalaruoka ja työpaikkaruokailu eivät ole vain aterioita. Ne ovat ruokapolitiikan arkea, joka vaikuttaa miljooniin suomalaisiin päivittäin. Tämä selonteko tunnistaa nämä arjen ruokapalvelut osana kansallista hyvinvointiamme.

Arvoisa puhemies! Ruokapoliittinen selonteko ei lupaa nopeita voittoja, vaan rakentaa kestäväää suuntaa. Se yhdistää turvallisuuden, huoltovarmuuden ja terveellisen kotiruuan tavalla, joka vastaa tämän ajan todellisuutta. Suomalaisen ruuan puolustaminen ei ole nostalgiaa, vaan se on vastuullista turvallisuuspolitiikkaa. Siksi pidän tätä selontekoa tärkeänä ja kannatettavana. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

18.47 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa kuvataan ruokajärjestelmän nykytilaa ja linjataan kansallisen ruokastrategian tavoitteet vuoteen 2040 asti. Selonteon tarkoituksena on tukea poliittista päätöksentekoa ja ohjata koko ruokajärjestelmän kehittämistä. Täällä kyllä tunnistetaan oikeat ongelmakohdat: heikko kannattavuus ja toiseksi tuontiriippuvuus tuotantopanoksista ja niin edelleen. Ja aivan oikein täällä nostetaan tär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

keimmiksi asioiksi muun muassa kannattavuus, reiluus ja huoltovarmuus. Mutta ei täällä puhuta siitä mitään, että meidän pitäisi lisätä ruuantuotannon määrää, ei vaikka tuotantomäärät laskevat koko ajan. Kuitenkin selonteossa puhutaan siitä, että ruokavientiin on tärkeää panostaa — siis ruokavientiin on tärkeää panostaa.

Arvoisa puhemies! Me olemme elintarvikeviennissä EU:n viimeisiä, joten siihen on kylä hyvä syy, mutta jos tuotantomäärämme esimerkiksi maito- ja lihatuotannossa koko ajan supistuvat, mitä me kuvittelemme täältä vievämmekö? Toiseksi talouden näkökulmasta kotieläintuotanto tuo rahavirrat maatalouteen. Ensin pitää panostaa siihen, että suunta kääntyy ja tuotanto alkaa vähentymisen sijaan taas kasvaa, ja tähän tarvitaan konkreettisia toimia: kaupan ylivalta kuriin, rahoituksen saannin ja investointien turvaaminen, julkiselle puolelle velvoite hankkia suomalaista ruokaa — erityisesti tässä Puolustusvoimat on tärkeässä asemassa — ja sitten vielä kilpailulain muuttaminen, näitä muutamia mainitakseni.

Sitten otan vielä esille tämän kotimaisen energian, biokaasun, joka tulee meidän kotieläintuotannon oheistuotteena. Korostan, että se on ainut uusiutuvan energian muoto, joka ei tarvitse ympäristöinvestointeja — siis ainut uusiutuvan energian muoto, joka ei tarvitse mitään ympäristöinvestointeja, päinvastoin. Miksi me emme hyödynnä tällaista näin hyvää mahdollisuutta?

Arvoisa puhemies! Kevät on toivoa täynnä, ja Suomessa on paljon nuoria miehiä ja naisia, jotka unelmoivat oman maatilän pyörittämisestä ja ruuantuotannosta, niin kuin meidän kohdalla oli 40 vuotta sitten. On tästä talosta ja Euroopan unionista kiinni, miten heidän unelmansa saavat toteutua. Pidetään me eduskunnassa huoli siitä, että saamme jatkossakin pöytään puhdasta suomalaista ruokaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Jukkola poissa, edustaja Heinonen poissa. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

18.50 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa puhemies! Ruokapoliittinen selonteko keskittyy pitkän aikavälin ohjelmaan siitä, miten koko ruokajärjestelmä pidetään kestäväenä, kannattavana ja kriisinkestäväenä. Ruokapolitiikka ei ole vain maatalouspolitiikkaa, vaan se on laajempi kokonaisuus, joka vaikuttaa suoraan turvallisuuteen, talouteen ja kansanterveyteen. Sen ydinkysymys on, miten varmistamme sen, että Suomessa tuotetaan ruokaa myös tulevaisuudessa.

Olemme Suomessa tottuneet siihen, että ruoka on puhdasta, turvallista ja helposti saatavilla. Se on vahvuus, josta on syytä olla ylpeä, ja pidämme sitä täten myös helposti itsensänselvyytenä. Näin ei kuitenkaan saisi olla, sillä taustalla on kotimainen tuotanto, vahva osaaminen, pitkäjänteinen työ, mutta myös paljon tahtoa ja suomalaista yrittäjyyttä. Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet sen, kuinka haavoittuva ruokajärjestelmä voi olla, jos liiallinen riippuvuus ulkopuolisista tekijöistä kasvaa. Huoltovarmuus ei tarkoita vain varastoja tai suunnitelmia vaan sitä, että omaa ruokaa tuotetaan täällä maassamme joka päivä, ja omavaraisuus on tässä keskeinen asia. Mitä enemmän pystymme tuottamaan itse, sitä vähemmän olemme riippuvaisia muista. Siksi on huolehdittava siitä, että omat tuottajamme jaksavat ja työ on arvostettua. Meidän pitää tehdä päätöksiä, jotka tukevat tätä työtä eri sektoreilla.

Arvoisa puhemies! Maatalouden tulevaisuuden kannalta ratkaiseva tekijä on maatalouden kannattavuus. Valitettavan monella tilalla taloudellinen tilanne on tänä päivänä tiukka. Kustannukset nousevat, mutta tuottajan osuus ei kasva samassa suhteessa. Kun tila lo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

pettaa, kyse ei ole vain tästä yhdestä yrityksestä, vaan samalla menetetään osa kotimaista tuotantoa, työpaikkoja ja tietysti sitä huoltovarmuutta. Koko ruokajärjestelmäketti sitoo paljon ihmisiä ja yrittäjiä ja erilaisia toimijoita hyvinkin laajasti, ja meidän täytyy muistaa, että nämäkin täällä taustalla ovat.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani myös tilojen jatkajista. Nuorten pitää voida luottaa siihen, että maatalousyrittäjän työllä pärjää myös tulevaisuudessa. Heillä pitää olla tulevaisuudennäkymiä, kun rohkeasti alalle uskaltavat lähteä. [Tuomas Kettunen: Mitä hallitus tekee?] Tarvitsemme erilaisia tiloja, ja näille pitää luoda edellytyksiä. Suuret tilat, keskittyminen, ei ole turvallisuuden kannalta parhain vaihtoehto, vaikka se on ymmärrettävää katsoessa nykyisiä vaatimuksia ja näihin liittyviä investointeja.

Ruoka on keskeinen osa kansanterveyttämme. Se, mitä tarjotaan päiväkodeissa, kouluissa, vanhustenhoivassa, ei ole yhdentekevää. Laadukas ja monipuolinen ruoka tukee hyvinvointia ja jaksamista. Kotimainen ruoka on tässä vahvuus. Se on turvallista, jäljitettävää ja tuotettu korkeiden standardien mukaisesti. Samalla sekin tukee suomalaista työtä, yrittäjyyttä ja aluetaloutta.

Ruokasektori voi olla merkittävä kasvun lähde, jos pidämme siitä kiinni ja kehitämme sitä järkevästi. Selonteko nostaa esiin mahdollisuuksia, kuten viennin kasvun, uusien ruokateknologioiden kehittämisen, kalatalouden ja luonnontuotealan potentiaalin sekä datatalouden tarjoamat ratkaisut. Suomella on siis mahdollisuus profiloitua kansainvälisesti puhtaana ja kestävä ruuan tuottajana. Meillä on vahvuuksia erityisesti laadukkaissa raaka-aineissa, meillä on puhdas luonto ja puhdasta vettä, kasvispohjaisia tuotteita sekä muuta ruokateknologiaa, ja näihin kannattaa panostaa.

Jos haluamme kasvattaa ruokavientiä merkittävästi, se edellyttää ennen kaikkea jalostusasteen nostamista, vahvempia brändejä ja sitä, että pk-yrityksille annetaan paremmat mahdollisuudet kasvaa ja kansainvälistyä. Ruokamatkailun ja omien ruokakulttuuriperinteiden nostaminen arvoonsa lähtee meidän omista puheistamme ja teoistamme. Ruokajärjestelmä onkin vahvistettava pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti.

On hyvä, että eduskunta pääsee nyt tämän selonteon pohjalta käymään keskustelua ruokasektorin tulevaisuudesta ja linjaamaan, mihin suuntaan suomalaista ruokapolitiikkaa viedään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru poissa, edustaja Seppänen poissa. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

18.56 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Suomalaisille on saatava suomalaista ruokaa myös tulevaisuudessa. Ruokapoliittinen selonteko on nyt annettu eduskunnalle ensimmäistä kertaa vuoden 2017 jälkeen. Ruokapolitiikan kärkitavoitteeksi on nostettu kannattavuus ja reiluus, huoltovarmuus, luonnon kantokyky sekä ruokakulttuuri ja hyvinvointi. Näiden eteen on jo tehty merkittävää työtä tällä hallituskaudella.

Suomalainen ruoka on maailman puhtaimpia ja turvallisimpia. Kauran hyvinvointivaikutukset ja käyttömahdollisuudet ovat laajoja. Peruna on monipuolinen ja ravinteikas perinneruoka. Kotimainen liha on antibiootti- ja salmonellavapaata. Vesi ja ilma ovat puhtaampia kuin missään muualla maailmassa. Olemme tottuneet hyvään, ja saamme olla kiitollisia siitä.

Toimivaa ja riittävää ruuantuotantoa ei kuitenkaan voida pitää itsestäänselvyytenä. Ruuantuotanto on säiden armoilla, ja sen kannattavuus on usein heikkoa. Maanviljely ei myös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

kään ole turvassa globaaleilta vaikutuksilta. Siksi energian kohtuullinen hinta ja lannoitteiden saatavuus on turvattava.

Myöskään osuuskaupat eivät saa ryöstää alkutuottajien tuloja poljetuilla ostohinnoilla. Tätä koskeva hallituksen esitys on nyt eduskunnassa työn alla. Alkutuottajalle kuuluu riittävä palkka tehdystä työstä, ja tämän lakimuutoksen tarkoitus on osoittaa arvostusta suomalaisia viljelijöitä kohtaan. Selonteon mukaan ruokasektori on Suomen neljänneksi suurin teollisuudenala. Se työllistää suoraan ja välillisesti yhteensä noin 320 000 henkilöä. Valtavalla määrällä suomalaisia elanto on siis suoraan riippuvainen alasta.

Huoltovarmuuden turvaamiseksi turpeen käyttöä on lisättävä ja saatavuutta parannettava [Tuomas Kettunen: Hyvä!] sekä energiaksi että sen kaikkiin muihin käyttötarkoituksiin kasvu-, lannoite- ja jatkojalostetuotteina. Myös selonteossa nostetaan jälleen esille, että turve on määritelty strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi, minkä vuoksi sen saatavuus on turvattava.

Jotain siis on tehtävä, ja pian. Olen itse jättänyt eduskunnalle toimenpidealoitteen turveveron poistamiseksi sekä SGEI-järjestelyn valmisteleminen energiaturpeen huoltovarmuusroolin turvaamiseksi. [Tuomas Kettunen: Hyvä! Kannatettava!] — Hyvä. — Emme voi olla muun maailman tai vaihtelevan tuulivoiman varassa, jos jokin kriisitilanne syttyy.

Arvoisa puhemies! Ruoka on elintärkeää ravintoa mutta myös osa kulttuuria. Vaikka tortillat ja sushit ovat osittain jo tuttuja suomalaisten ruokapöydässä, on tärkeää saada välitettyä nuorille sukupolville rakkaus perinteisiin suomalaisiin ruokiin, riisipuuroon ja riisipiirakoihin. Makumuistojen luominen ja ruokaperinteiden jatkuminen on omissa käsissämme. Hauen nappaaminen mökkirannasta päivällispöytään, marjaretki suvun salaiselle apajalle, makkaran paistoa nuotiolla tai korvapuustien leipominen yhdessä ja joulukinkun paistaminen joulutorttuineen — ne hetket osa muistaa omasta lapsuudestaan ja jakaa niitä eteenpäin omille lapsilleen ja lastenlapsilleen Tämä on erottamaton osa suomalaisuutta, juurimme arvostusta ja ruokapolitiikan pehmeä puoli, mistä haluan myös tulevien sukupolvien saavan nauttia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.00 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Moni ei varmastikaan aina muista, miten tärkeä rooli kotimaisella ruualla on meidän jokaisen suomalaisen arjessa. Jos meillä ei olisi suomalaisia ruuantuottajia, söisimme ulkomailta tuotua ruokaa. Käytännössä se tarkoittaisi sitä, että olisimme aina muiden maiden armoilla ruuan suhteen. Poikkeustilanteessa en edes haluaisi miettiä, miten tulisimme toimeen. Siksi täytyy muistaa, että kotimainen ruuantuotanto on osa huoltovarmuutta ja jokaisen suomalaisen turvallisuutta.

Meidän päättäjien velvollisuus on huolehtia siitä, että Suomessa pystyy toimimaan ruuantuottajana, että se on kannattavaa ja että sillä tulee toimeen. Ruuantuotannon täytyy toimia myös silloin, kun meillä on mahdollinen kriisi tai poikkeustila päällä. Huoltovarmuus ei kuitenkaan synny itsestään. Se edellyttää päätöksiä, jotka kantavat vuosikymmenten päähän. Päätösten pitää olla sellaisia, jotka turvaavat viljelijöiden toimeentulon, helpottavat maatalojen sukupolvenvaihdoksia ja varmistavat, että ruokaa tuotetaan koko maassa. Jos maataloja lopettaa, on selvää, ettei niitä saa kriisin keskellä rakennettua tai otettua käyttöön kovin nopeasti takaisin. Siksi jokainen päätös, joka vahvistaa kotimaisen ruuan asemaa, on panostus Suomen turvallisuuteen. Se vaatii sen, että arvostamme kotimaista ruokaa ja käytämme sitä niin päiväkodeissa ja kouluissa kuin myös kotona, kun teemme va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

lintoja, mitä ostamme ruokakaupasta. Meillä on suomalaista ruokaa myös tulevaisuudessa, kunhan ostamme ja käytämme sitä.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on puhdasta, turvallista ja vastuullisesti tuotettua. Nämä ovat juuri niitä meidän suurimpia vahvuuksiamme ruuantuotannossa. Meillä käytetään vähän antibiootteja, huolehdimme eläinten hyvinvoinnista, ja ruuantuotanto tapahtuu puhtaalla maaperällä ja puhtaasta vedestä. Näiden eteen on tehty jo kauan aikaa töitä, että olemme päässeet ruuantuotannossa tähän pisteeseen.

Kun mietimme ja kehitämme suomalaista ruokajärjestelmää, me erotumme jo valmiiksi näiden meidän vahvuuksiemme ansiosta. Siksi meidän ei tulisi ikinä ryhtyä kilpailemaan ruuan edullisuudella vaan sen laadulla, joka on ensiluokkaista. Onko missään parempaa ja puhtaampaa ruokaa kuin Suomessa? Tämä tarjoaa myös suuret mahdollisuudet viennille. Ympäri maailman on kysyntää turvalliselle ja ennen kaikkea puhtaalle ruualle, ja se kysyntä kasvaa koko ajan. Me voimme olla maailmalla se edelläkävijä ruuantuotannossa, kunhan pidämme jatkossakin riman korkealla ja kehitämme ruuantuotannon mahdollisuuksia. Siihen tarvitsemme jokaisen ruuantuottajan mukaan.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on osa lasten ja nuorten arkea aina päivähoidosta peruskouluun ja sieltä jatko-opintoihin. Laadukas ja ravitseva ruoka on suoraan yhteydessä siihen, miten meidän lapset ja nuoret jaksavat koulupäivän ja pystyvät keskittymään opiskeluun. Kun lapsi saa koulussa riittävästi hyvää ruokaa, hän jaksaa oppia, liikkua, kasvaa ja harrastaa, eli hyvä kouluruoka tukee myös lasten koulutyötä. Suomalainen kouluruokailu on maailman mittapuulla hyvin ainutlaatuinen järjestelmä, josta voimme olla erittäin ylpeitä. Sen avulla meillä on mahdollisuus tarjota kaikille lapsille ja nuorille päivittäin lämmin, monipuolinen ja ravitseva ateria. Se on myös osa lasten ruokakasvatusta ja kotimaisen ruuan arvostamisen opettamista jo pienestä pitäen.

Lapsille ja nuorille pitää myös opettaa enemmän, mistä ruoka tulee lautaselle. Moni lapsi on valitettavasti vieraantunut todellisuudesta, kun jauheliha ostetaan kaupasta lihahyllystä ja maito kylmäkaapista. Ei muisteta tai ehkä välttämättä halutakaan kertoa, mistä ruoka oikeasti tulee, ettei kukaan vain pahoita mieltään. Ruuan arvostus kasvaisi varmasti entisestään, kun jo lapsesta asti tiedettäisiin, mitä sen ruuan eteen on tehty ennen kuin se ilmestyy lautaselle syötäväksi. Pidän hyvin tärkeänä, että panostamme kouluruuan laatuun ja kotimaisuuteen myös tulevaisuudessa. Kun lapset oppivat arvostamaan hyvää, kotimaista ja puhdasta ruokaa, he arvostavat suomalaista ruokaa myös aikuisena.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä lisätä, että kouluruuan suhteen on tärkeää huomioida, että valinnat tehdään aina lasten terveys edellä. Toisin sanoen ruokapolitiikassa ei pidä antaa sijaa ilmastoideologiselle ajattelulle millään muotoa, missään hetkessä. Lisään vielä sen, että kun joitakin vuosia sitten kasvisruokailijat ovat joutuneet vaatimaan itselleen kasvisruokia kouluun tarjolle joka päivä, niin tällä hetkellä tilanne on kääntynyt toisinpäin, ja usea suomalainen lapsi ja nuori kysyy, eikö heillä ole oikeutta vaatia sekasyöjänä tai lihansyöjänä myös lihaa joka päivä kouluruuaksi. Tämä meidän ehdottomasti pitäisi saada korjattua ja lopettaa tällainen ilmastoideologinen ajattelu meidän ruokapolitiikassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.05 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Jatkan näistä lausuntopalautteista, mitä tähän selontekoon tuli. Vielä ennen sitä sen verran, että tässä hyvin nostettiin myös tätä ruo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

kalulttuuria, mutta ehkä riisin sijaan valitsisin sellaisia, jotka ovat jossain lähempänä tuotettuja. Riisihän on kaikista huonoin vaihtoehto ilmaston ja ravitsemuksen kannalta.

Tosiaan huomioita lausuntopalautteesta:

Tämähän on hyvin paljon laajempi kuin pelkästään vain, mitä täällä on hyvin toistettu monessa puheenvuorossa moneen kertaan. Esimerkiksi luonnonarvokauppa on siellä nostettu esille, mutta se voi tarjota uusia ansaintamahdollisuuksia kaikissa erilaisissa elinympäristöissä, ei pelkästään metsissä, vaikka metsät on ainoastaan mainittu tässä. Vapaaehtoisien luonnonarvokaupan perusajatukseksi on saada kanavoitua aidon markkinan kautta yksityistä rahaa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja edistämiseen. Luonnonarvokauppa voi ilmentyä käytännössä useassa erilaisessa muodossa osapuolten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Ensimmäisiä tällaisiahan on jo tehty.

Luonnonmukaisen tuotannon rooli kansallisessa ruokastrategiassa tulee määritellä nykyistä selkeämmin ja kunnianhimoisemmin. Luonnonmukainen tuotanto edistää useita strategian päämääriä, kuten luonnon monimuotoisuuden vahvistamista, ravinteiden kierrätystä ja maaperän hyvinvointia. Kansallinen Luomu 2.0 -ohjelma tarjoaa monia konkreettisia välineitä strategian tavoitteiden saavuttamiseksi sekä toimeenpanon tukemiseksi.

Arvoisa puhemies! Ruokastrategian visio ei tarjoa ratkaisua nykyisen ruokajärjestelmän ongelmiin. Tämän toi jo päivälläkin mainitsemani tutkija ja tuplatohtori Tuomas Kuhmonen omassa lausunnossaan esille. Maatilat pyörittävät 2000-luvun alkuun verrattuna kaksinkertaista liikevaihtoa, mutta niille jäävän maataloustulon ostovoima on käytännössä pienentynyt. Kaupan voitot ovat suuremmat kuin maataloustulo. Kaikki maatalouden tehokkuuden paranemisen hyöty onkin valunut teollisuudelle ja kaupalle.

Viljelijäammattista unelmoivat nuoret haluaisivatkin tutkimusten mukaan viljellä pienempiäkin tiloja, tuottaa lähiruokaa, toimia yhteistyössä ja hoitaa luontoa. Ei sillä, etteivätkö isotkin tilat näin tee, mutta tämä on noussut näissä tutkimuksissa esille. Esimerkiksi Etelä- ja Pohjois-Savossa vain 23 prosenttia viljelijän ammatista unelmoivista 18–30-vuotiaista nuorista haluaa toteuttaa tämän strategian visiossa kuvattua mallia ja loput 77 prosenttia jotain muuta, luonnonhoitopainotteista, pienimuotoista ja perinteistä tai läheisyyteen ja yhteisöllisyyteen perustuvaa maataloutta ja ruokajärjestelmää. Suuriakin tiloja tarvitaan, mutta sitä vaikeampi on löytää tiloille jatkajia, mitä vaihtoehtottomammaksi maatalouden tulevaisuus rajataan. Joku pärjää pienellä tilalla, joku ei pärjää suurellakaan, ja päinvastoin. Meidän tehtävä ei ole osoittaa sormella ja sanoa, että väärin pärjätty.

Arvoisa puhemies! Edelleen jatkan Tuomas Kuhmosen kommentteja siteeraan tai muokailen: Elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden kauppataseen alijäämä on kasvanut koko EU-ajan dramaattisesti, vaikka koko ajan on tehty ja tapahtunut niitä asioita, joiden varaan visio rakentuu. Kuhmosen mukaan ydinkysymys onkin, mikä muuttaa nyt tämän strategiassa tavoitellun, jo vuosikymmeniä vallalla olleen, uuteen teknologiaan, innovaatioihin ja osaamiseen perustuvan toimintamallin vaikutukset päinvastaisiksi entiseen verrattuna 15 vuodessa. Jos visiossa linjattaisiin esimerkiksi, että vuonna 2040 Suomen maatalous on energia-, ravinne- ja rehuomavarainen, kolmen suurimman kauppaketjun markkinaosuus elintarvikkeissa on alle 50 prosenttia ja pientiloille ja paikallismarkkinoilla toimiville tiloille on luotu kannattavat liiketoimintamallit, olisi Kuhmosen mukaan mahdollista, että merkittävä osa ruokajärjestelmän nykyisistä ongelmista, jatkajakysymyksestä ja maaseudun elinvoimaongelmista olisi ainakin osittain ratkaistu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

19.09 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Suomeen on taas koittanut kevät, ja se tarkoittaa sitä, että maamiehen mieli vetää pellolle. Suomalaisen ruuantuotannon uusi vuosi on lähdössä liikkeelle. Olen todennutkin, että maamiehen elämä alkaa keväällä aina uudelleen.

Tuskin voisi olla parempaa hetkeä käsitellä tätä kansallista ruokastrategiaa kuin juuri keväällä 2026 — enkä nyt tarkoita sitä, että suomalaisella ruuantuotannolla menisi erityisen hyvin, vaan itse asiassa siis ei mene hyvin. Meillä ovat maidon- ja lihantuotannon tunnusluvut laskeneet, maidon tuottajahintaa on vastikään laskettu, viljatiloihlla on täysi kriisi päällä johtuen siitä, että kaksi vuotta hinnat ovat olleet alhaalla, ja nyt sitten Iranin sodan vuoksi polttoöljyn ja lannoitteitten hinta on noussut hurjasti. Mutta kauppa tekee omat valtavat voittonsa tuottajien selkänahasta, ja sitä voi kysyä tässä tilanteessa, miten se on mahdollista, että meillä on samanaikaisesti EU:n huonoimmat tuottajahinnat ja samanaikaisesti jopa maailman kannattavin ruokakauppa, niin kuin Keskon osalta on todettu.

Ja tähän päälle vielä viime vuosina viljelijän päälle on langetettu kuorma siitä, että olemme jonkin sortin ilmatorikollisia. Tässäkin talossa on puolueita, jotka haluaisivat ajaa suomalaisen kotieläintuotannon alas ilmastosyistä. Tätä viestiä on korostettu tieteen nimissä. Aivan tuorein tutkimustieto tältä saralta oli suorastaan mullistavaa luettavaa. Tämä seitsemän vuoden Ilmatieteen laitoksen tutkimus on osoittanut, että rehupeltojen hiilensidonta on jopa kaksi kertaa tehokkaampaa kuin aikaisemmin luultiin ja peltoon palautettu lanta vielä myös vähentää päästöjä, ja tätä ei ole aikaisemmin huomioitu ollenkaan. Tämä laittaa kaikki päästölaskelmat kotieläintuotannon osalta uusiksi, siis aivan kaikki, eikä hetkeäkään liian aikaisin. Tulen suurella mielenkiinnolla seuraamaan sitä, miten uusi tieto vaikuttaa siihen puhutapaan, jolla suomalaisesta kotieläintuotannosta ja viljelystä puhutaan salin vihreällä laidalla.

Arvoisa puhemies! Suomessa kannattaa panostaa siihen, missä me olemme hyviä. Näillä leveysasteilla nurmenviljely on satovarma, meillä on maailman parhaimmat pohjavesivarat, ja meillä on puhtain ilma. Voimmeko me muuta toivoa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

19.13 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Usein joudun miettimään, onko ilmastohuoludella mitään rajoja. No, eipä taida olla. Esimerkiksi silloin, kun lehmän pierujen ja hengityksen vuoksi kielletään ja rajoitetaan kotimaista naudanlihaa ja maitoa — aivan älytöntä. On älyttömyyden huippu pelotella sillä, että Suomen lehmät pilaisivat globaalin ilmaston. Ilmasto on aina muuttunut ja tulee aina muuttumaan, olipa Suomessa sitten naudanlihan tuotantoa vai ei.

Kaikki me täällä varmasti tiedämme ja ymmärrämme, että Suomen päästöt ovat alle promillen koko maailman päästöistä eikä niillä ole yhtään mitään merkitystä millekään ilmaston lämpenemiselle. Onneksi perussuomalaiset ovat nyt hallituksessa, niin että ilmastopolitiikka ei ole ihan yhtä vaukkoa kukin vihervasemmiston valtakaudella. Toivottavasti tulevatkin hallitukset ymmärtävät laittaa Suomen edun, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden ideologioiden edelle.

Haluan nostaa tämän ruokapoliittisen selonteon käsittelyn yhteydessä esiin kouluruokailun. Monella paikkakunnalla, valitettavasti myös Jyväskylässä, on päätetty vähentää lihan osuutta kouluruuasta, aivan järkyttävää. [Pia Sillanpää: Sairasta!] Eli on alettu tehdä päätöksiä lasten ruokailusta ensisijaisesti ilmastoideologia edellä sivuuttaen lasten todelliset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2026 vp

tarpeet ja terveyden. — Tämä on kyllä oikeasti sairasta toimintaa. — Kouluruokailun ensisijainen tehtävä olisi ravita lasta. Sen tulee tukea lapsen kasvua, oppimista, jaksamista ja terveyttä. Tosiasia on, että eläinperäiset tuotteet, kuten liha, kala, kananmuna ja maitotuotteet, ovat monipuolisia ja tehokkaita ravintolähteitä. Niistä saadaan korkealaatuista proteiinia, B12-vitamiinia, rautaa, D-vitamiinia, kalsiumia ja omega-3-rasvahappoja — niitä ravintoaineita, joita kasvava lapsi tarvitsee aivan joka päivä. Ne vaikuttavat suoraan lapsen kehitykseen, vointiin, koulumenestykseen ja terveyteen.

Näiden ravintoaineiden saaminen yksinomaan kasvisruokavaliosta on vaikeaa ja usein edellyttää tarkkaa ruokasuunnittelua ja lisäravinteita, joihin usein ei ole kotona mahdollisuuksia. Kannatan monipuolisuutta ja valinnanvapautta enkä sitä, että vähennetään eläinperäisten ruokien tarjoamista ja vaarannetaan lasten ja nuorten ravintoaineiden saanti. Jokaisella lapsella olisi oikeus syödä myös lihaa ja maitoa koulussa niin kuin kotona on totuttu — ilman syyllistämistä, leimaamista tai pakkoa.

Monelle lapselle kouluruoka on päivän ainoa lämmin ateria. Meillä on hyvin tiedossa, että jos kouluruoka ei maistu, se jää syömättä. Hyväksi todettu keino on osallistaa oppilaat ruokalistan suunnitteluun. Makuraadit, toiveruokapäivät ja palautekanavat lisäävät ruuan menekkiä, vähentävät ruokahävikkiä ja tekevät ruokailusta myönteisen kokemuksen.

Arvoisa puhemies! Lapsille tulee opastaa suomalaisen ruuantuotannon arvostamista, ei hiilidioksidi- ja ilmastoideologiaa. Suomalainen liha ja suomalainen lehmä ovat ilmasto- ja huoltovarmuustekoja. Soijan rahtaaminen ulkomailta ei todellakaan ole mikään ilmastoteko. Ruuan omavaraisuus kertoo siitä, miten hyvin valtio kykenee itse tuottamaan tarvittavan määrän ravintoa väestölleen. Meillä ei ole varaa tehdä sitä koskevia päätöksiä ideologia edellä, sillä olemme riippuvaisia siitä, että myös tulevilla sukupolvilla on lapsia, jotka haluavat isona maanviljelijöiksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.